

Štev. 9.

Na Dunaju, 10. maja 1898.

Letnik XI.

O delegacijah.

Letos zborujeti avstrijska in ogerska, recte, madjarska delegacija v Budimpešti. Ne narodi v obče, še manj pa slovanski narodi, ne morejo nič ugodnega pričakovati od njih; Slovani so premalo zastopani, in slovanski delegati ostanejo ravno v teh zastopih še posebe pravi oportunisti. In vendar bi bili dolžni povzdignuti svoj glas nasproti politiki, katera ugaja jedino Madjarom, Nemcem, Italijanom in posredno interesom ali vsaj čuvstvu poljskega plemstva. Ko so letos Čehi ponudili Nemcem kraljestva več nego primerno število mest v delegaciji, bili so nemški delegati napadeni od Schönererjancev, da so sprejeli češke ponudbe, a zavrnuli so jih z razlogom, da hočejo v delegaciji zagovarjati interese trozveze, torej pred vsem nemške interese.

Kdo bode ščutil pa slovanske interese? Morebiti hrvatski madjaroni ali pa poljski plemiči? To zadačo bi imeli jedino mladočeški delegati, in na te pada vsa moralna odgovornost v dobrem in slabem smislu. Ali oni, kakor je tudi dr. Pacák omenil v zbornici poslancev, čakajo na rezultat o reševanju nacionalnega in v obče češkega vprašanja; radi tega tudi oni najbrže opusté označevanje stvari po njih vrednosti.

Položenje je torej tudi gledé na delegacije jako neugodno. Nemška obstrukcija je zakrivila, da se ni dognala pogodba z Ogersko, in takó ostanejo skupna bremena razdeljena po starem, tostranske narode tlačéčem merilu. Vrhu tega se bodo zahtevali novi milijoni za povečanje vojne mornarice, in ti veliki davki se zopet razdelé le po starem merilu 70 : 50 od sto. Madjari se lahko smejejo, da so nemške stranke zaprečile tostransko parlamentarno delovanje, in njim je to po volji tudi iz drugih, zlasti političnih vzrokov. Z jedne strani se vedno bolj osvobajajo od celokupnih vezij, z druge strani pa toliko laže hranijo in večajo svoj itak mogočen vpliv na zunanjo politiko. Nemcem ta vpliv ne škoduje, kolikor se dostaje zgolj politike in diplomacije. Saj so Madjari toliko oduševljeno lani sprejeli cesarja Viljema II., ki jih je zato pohvalil črez vso mero, ki bi jo dajala zgodovina. Za velikonemške interese delujejo torej Madjari od začetka duvalizma do danes, in, kakor se kaže, pripravljajo oni tudi zunaj naše države najbolj tla za velikonemško propagando po balkanskih državah in zemljah. Politika v Bosni

in Hercegovini se vrši Madjarom po godu, a ta politika izvajlja vedno večje število nemških pionirjev v ti dve deželi. Madjari podpirajo trozvezo in delujejo zanjo tudi tam, kjer menijo, da ščitijo svoje interese. Velikonemčija se po svoji diplomaciji dobrika Madjarom, z druge strani pa porablja situvacijo za širjenje svojega vpliva po vsem Balkanu. Ista velikonemška diplomacija, katera od začetka do danes podpira za madjarske usluge današnji duvalizem, skuša na vso moč izpodkopati avstro-ogerske trgovinske in velikoobrtne interese ravno tam, kjer bi radi gospodarili Madjari.

V Avstro-Ogerski se pritožujejo uže davno radi slabe trgovine na evropskem jugovstoku, bojé se pa naglašati, da temu slabemu gospodarskemu položanju na zunaj je največ kriva velikonemška trgovinska politika, ki je spravila v svoje roke tiste trge, kateri po sosedstvu in geografski legi pripadajo v področje avstro-ogerske trgovine. Velikonemčija se vriiva na Balkan proti Mali Aziji in celó v poslednjo ravno takó, kakor doslej Anglija.

Bismarck je za svojega kancelarstva vedno povdarjal, da razločuje med politiko in gospodarskimi interesi, in v isti čas, ko je hotel biti v zvezi z Rusijo, je tej napovedoval gospodarsko vojno; takó je delal tudi z zaveznico Avstro-Ogersko, in takó postopajo njegovi nasledniki v balkanski „sferi“ naših gospodarskih interesov.

Ali se morebiti nemški delegati pritožijo v delegaciji proti velikonemškemu trgovinskemu prodiranju v balkanske zemlje, kjer bi uže radi sosedstva imeli zmagovati jedino Avstro-Ogerska pa Rusija?

Avstro-Ogerska se trudi po svojih privilegovanih Madjarih in Nemcih nositi zapadno kulturo na Vstok; ali jej ta misija pomaga, da bi imela dobičke od nje? Doslej ne, in če sodimo po analogijah iz prošlosti in od drugod, je Nemčija porabljala svoj trgovinski vpliv in nemške naselebine v to, da se je začela mešati tudi v politiko tujih in oddaljenih jej dežel in držav. V Rusiji smatrajo Avstro-Ogersko za avangardo velikonemške politike; avstro-ogerski diplomati in politiki naj presojujejo sami, koliko zaslužijo tako očitjanje; če se ozrejo v prošlost, morebiti zapazijo material, na kateri se opirajo očitjanja ruskih novinarjev in tudi drugih zrelih politikov.

Velika ironija je v tem, da so skušali avstro-ogerske interese spravjati v navskrižje z ruskimi, koli-

kor se dostaja Balkana, in da je po Bismarckovem na zunaj naglašanem receptu in glosu Velikonemčija vedla se takó, kakor bi je Balkan ne brigal čisto nič; sedaj pa ista Velikonemčija hiti in hiti, pa jemlje trg za trgov in izpodkopuje vpliv obeh velesil na istem Balkanu in celó v samem Carjigradu. Ravno letos opazujejo, da v Carjigradu ima sedaj največi vpliv — Velikonemčija! Stari lisjak v Friedrichsruhe je mirno gledal, da sojosebno avstro-ogerski državniki delovali na Balkanu — za velikonemške interese v gospodarskem, kulturnem in politiskem pogledu. Sedaj pa Velikonemčija nastopa uže v velikem stilu na svetovno in tudi na jugovstočno evropsko in celó maloazijsko poprišče.

Velikonemčija hoče vstvariti si mornarico svetovnega značaja, in vse kaže, da hoče v svoj čas igrati veliko vlogo tudi na Sredozemskem morju ob končnem reševanju turškega vprašanja. Tu bi velikonemški mešetarji in posredniki zopet radi videli, da bi Avstro-Ogerska pomagala izvrševati velikonemške tudi načrte na evropskem jugovstoku, in takó moremo umeti, da glasi iz Velikonemčije priporočajo avstrijskim Nemcem, naj bi le glasovali za velike vsote, odločene povečanju avstro-ogerske vojne mornarice, češ, da bi se s tem prikupili tudi na zgorej. Isti glasi povdarjajo, da je naša mornarica organizovana itak po nemški, in da ima tudi nemško častništvo, molče pa o tem, da vojaki naše mornarice so malone izključno slovanski.

Tudi na to stran imajo češki delegati hudo položeno v delegaciji, a treba je vendar izpragovoriti o naši zunanji politiki, o trozvezi in sporazumljenju z Rusijo. O tem sporazumljenju v Rusiji zopet ne pišejo laskavo, zlasti od tedaj ne, ko se je vrnil Milan v Srbijo, in ko so bila nastala tudi drugačna nesoglasja naše in ruske zunanje politike. V Rusiji so itak trdovratni Tomaži gledé na našo zunanjo politiko; vprašanje je, koliko imajo povoda k neveri od Petrograjskega dogovora.

Trozveza ni kar čisto nič oslabilila neugodnega vpliva na položeno avstro-ogerskih Slovanov. To občutijo najhujše primorski Slovani, potem Čehoslovani, da ne omenjamo duvalizma, ki na Ogerskem nepretržno pritiska ondotne slovanske narodnosti. Primorski Italijani greše neizmerno gotovo tudi radi trozveze, in severna nemška Irredenta bi nikdar ne razsažala toliko, ko bi ne poštevala avstro-ogerske diplomacije. V Rimskem in Berolinskem državnem zboru postopajo nedostojno proti Avstro-Ogerski, in iz Italije in iz Velikonemčije dobiva južna in severna Irredenta moralno in gmočno pomoč na način, ki se dá razumeti jedino iz postopanja naše diplomacije gledé na trozvezo. Kar se je tekom jednega leta v Velikonemčiji govorilo in pisalo proti Avstro-Ogerski, to presega uže meje vsake potrepeljivosti, in kar se dostaja avstrijskih pristašev Schönenerja in Wolfa, je treba po zgodovinskih skušnjah povdarjati, da Slovanom bi niti za stoti del ne dovolili takega vedenja.

Češki delegati bi imeli po takem dovolj snovij, da bi vprašali pojasnil gledé na zunanjo politiko. Pri-liko, ako jo hočejo porabiti, jim dajo gotovo neslovanski delegati, bodisi v naši, bodisi v ogerski delegaciji.

Zaščita narodov ali pojedincev?

To vprašanje, katero postavljamo in precizno formulujemo mi, ne zdi se nam samo, ampak je tudi dejanski fundamentalno vprašanje za obstanek negospodovalnih narodov v Avstriji in zajedno vitalno vprašanje celokupne monarhije. Poslednja se za dolgo bodočnost osigura le s tem, če ohrani in krepko razvije svoje narode; ti pa se vzdržé le tedaj, če dobé kot taki, torej kot kompaktne skupine in relativne celote svojo nacionalno organizacijo. Stokrat smo uže povdarjali, da položeno in razmerje avstrijskih narodov, specijalno vseh malih narodov, je tako, da se ne rešijo in vzdržé z rešenjem posamičnih soplemenikov, temveč le z obrambo svojih nacionalnih celot. Rešenje pojedincev ali podeljenje nacionalne enakopravnosti vsakemu členu jednega in istega naroda ne dovaja v Avstriji do zaščite nacionalnih skupin kot takih. Državljeni jedne in iste narodnosti so v Avstriji preveč raztreseni in preveč pod vplivom sosedov, da bi njih rešenje zajedno rešilo tudi nacionalne skupnosti. Jedino v nacionalno zjedinenih in jednotnih državah se pokriva rešenje in bramba posamičnikov z zaščito nacionalne jednote. V takih nacionalnih državah je vse jedno, naj se deli narodna enakopravnost ali skupnosti ali pa pojedin-ecem: jedno podpira drugo, v ciljih se pokriva drugo z drugim. V Avstriji pa ni takó, in zato ni za slovanske narode še nikakega poročstva za ohranjenje in pravično razvijanje jednega in istega naroda, ako se zagotovi in tudi dejanski podeljuje pojedinu istega naroda narodna in jezikovna enakopravnost. Kaj pomaga narodu, če se sodi pojedinu Slovenec na Gornjem Štirnem v slovenskem jeziku, če pa je narod kot tak razkasan, oslabiljen, bez zaščite in relativne svobode v skupnosti, če nima nacionalne organizacije, od katere prihaja vsa razvojna in trajna sila tudi do pojedincev!

Zato je fundamentalna napaka v vseh dosedanjih narodnostnih in jezikovnih bojih v totranski polovini, in Mladočehi, ki se potezajo za narodno enakopravnost svojih, po nemških okrajih raztresenih rojakov, so na toliko pogubniši poti, kolikor bolj se odvrčajo od cilja, da bi dobil narod v vseh kompaktnih masah vseh dežel, kjer prebivajo Čehi, nacionalno jednotno organizacijo. Poslednja je potrebna, je in mora biti podstava vsemu drugemu.

Nacionalno organizacijo zagotavlja tudi prvi in glavni odstavek čl. XIX. drž. osnovnih zakonov. Ta odstavek izrecno zagotavlja *zaščitanje in gojenje* narodnosti in jezika vsakega n. roda. V takem smislu je zagovarjal tudi Palacký nacionalne ali etnografske jednotne skupine, v takem smislu so postavili Slovani svoj program l. 1848 v Pragi in v takem smislu so Slovenci l. 1848 in pozneje zahtevali svojo zjedinjeno Slovenijo. V istem smislu je hotel bar. Bach Maloruse ločiti od Poljakov v Galiciji. V analognem smislu se oglašajo pošte-nejši nemški politiki celó dandanes, ko dokazujejo potrebo federalizma na podstavi nacionalnih skupin. V tem smislu so združeni tirolski Italijani; v tem smislu se hočejo ločiti Nemci na Češkem od kompaktno združenih Čehoslovnanov. Razlika med češkimi Nemci in pošteno misličimi nacionalnimi avtonomisti je seveda v tem, da prvi hočejo doseči samo parcijalno narodno samoupravo, v tem ko so drugi za nacionalnoavtonomno združenje vsakega naroda, kolikor je kompaktno naseljen po-raznih deželah.

V državnem zboru so doslej najradikalniši — socialni demokrati, kateri v smislu Kautskega zahtevajo ne le nacionalno avtonomijo, temveč tudi političsko ločanje naroda od naroda po etnografskem načelu ter na tej podstavi nacionalni federalizem v Avstriji. Slovenci so se zavezali, skupno in soglasno zahtevati nacionalno avtonomijo, kmalu se pokaže, koliko se te dolžnosti drže njih državno borski zastopniki.

Organizacija in tradicija kraljestev in dežel je danes še toliko silna, da ni možno misliti na njih razrušenje, takó da bi se na njih mesto postavile zgolj nacionalnoavtonomne skupine. V gospodarskem pogledu takega porušanja deželnih avtonomij bi niti zagovarjati ne mogli za vse dežele. Zato in radi historiskih pa političskih vzrokov so se globokomisleči dejatelji sprijaznili z mislijo, naj bi se zahteve narodov kot takih omejile na izključno nacionalno jednotno organizacijo, katera bi se zvala nacionalna avtonomija. To pa je *minimum* ali najmanj, kar more zahtevati vsak narod v izvršenje nacionalne in jezikovne enakopravnosti. Nacionalno avtonomijo, kakor rečeno, vključuje tudi čl. XIX. drž. osn. zak., specialno prvi njegov odstavek.

Drž. zbor ima oblast, da določi glavne določbe za nacionalno avtonomijo; ta oblast pripada njemu, ker čl. XIX. je podeljen vsem narodom. Isti državni zbor pa se ne more vtikati v posamičnosti, kakó bi se delila narodna in jezikovna enakopravnost vsakemu narodu v posameznih deželah. *Ne, ne in zopet ne!!!*

Posamičnosti ne spadajo tudi v deželne zbornice; v te najmanj, ker so v njih po pomešanih deželah pristranski in krivični sodniki. Teh se bojé navidezno ali v resnici Nemci v Praškem in samo v Praškem dež. zboru, Slovani pa malone v vseh drugih deželnih zboraх!

Zato je po tu podanih načelih in postulatih tudi najnovejša izjava Thunovega ministerstva na nepravilni poti, ko hoče, da bi dotični jezikovni odsek pretresal kompetencijo dež. zbora, dež. zborov in eksekutive, zajedno bavi se s določbami jezikovne enakopravnosti po raznih deželah. Ta zadača je prevelika, ker daje preveč posla istemu odseku, a zajedno premajhna, ker se hoče omejiti bolj ali manj na jezikovno vprašanje. Takó ne pridemo dalje, in kar je odločilno, ne dojdemo do pravičnega izvršenja narodne enakopravnosti. Ta odsek bi se omejil na principijelno in glavno vprašanje, kakó naj se narodi organizirajo v celotah, da se v resnici ohrani njih obstanek, in da se bodo mogli razvijati svobodno. To vprašanje dovaja do vstvarjenja posebnih juristiških organov za vsak narod, in še le ti organi bi dobili poleg drugih tudi tisto zadačo, katero hočejo sedaj dati jezikovnemu odseku.

Po takem ne more biti, pravilno misljeno in povdarjano, govora samo o jezikovnem vprašanju in najmanj o kakem državnem jeziku. Kakó naj se vsiljuje narodom kak tuj jezik, ko niti organov nimajo zato, da bi sodili o takem postulat! Dokler narodi niso varovani za obstanek in razvoj svoje narodnosti in svojega jezika, morejo toliko manj dopuščati, da bi se jim vtinul kak državni jezik.

Tridesetletna izkušnja je mogla in morala poučiti slovanske narode, da se jim hoče vzeti ali pa popačiti čl. XIX. drž. osnovnih zakonov; kakó bi se mogli sedaj udati za rešenje samo jezikovnega vprašanja, in še tega napačno rešenega? Kakó morejo slovanski zastop-

niki postavljati glavni akcent na podeljenje zgolj jezikovne enakopravnosti posameznemu, morebiti daleč naseljenim raztresenim rojakom, v tem ko čutijo, da so njih narodi kot celote in kompaktne skupine brez jednotne zaščite in svobode? Pojedinci dobé tudi v oddaljenih krajih, na nedomačih tleh, najboljšo zaščito še le iz nacionalne organizacije, potem torej ko bode vsak narod imel v trdnjavi svoje jednotne organizacije narodno, kulturno in moralno pomoč. Vprašanje o raztresenih naselbinah postane sekundarno glede na vstvarjenje nacionalnoavtonomnih zastopov; vsak narod in nemški še posebej ima svoje raztresane naselbine in posamičnike po raznih deželah. Nemški narod uže v interesu svojih rojakov se udá za pravično in posebno zakonito zaščito takih naselbin. S tisto mero, s katero bodo merili jedni, odmerijo tudi drugi, in tako se ni bati, da bi se ne doseglo kaj znosnega ali ugodnega tudi za slovanske naselbine. Kolikor pa je možno govoriti o manjšinah v kakih deželi, pripadejo po načelu in obsegu nacionalne avtonomije v področje njenih juristiških organov; takó odpade tista namera, ki hoče sedaj doseči posebne manjšinske zakone. Kdor se omejuje samo na postulat takih zakonov, prezira, da narodi ostanejo tudi potem brez jednotne organizacije, ako ne podelé vsakemu narodu v njegovi avstrijski celoti poseben juristiški organ za izvršenje narodne samouprave. S tega stališča je zašel, kolikor se kaže, tudi slovenski državni poslanec kanonik dr. Gregorec, ki se zadovoljuje z manjšinskim zakonom, v tem ko je bil poprej jedini odločen nacionalni avtonomist v državni zboru. Na pravičnejšem stališču so nekateri radikalniši Malorusi, in dejstva prisilijo tudi socialnodemokratske poslance, da se poprimejo nacionalne avtonomije ter pusté deželah njih avtonomijo razun nacionalnega vprašanja.

Iz vsega tega pa je razvidno, da je prva in glavna potreba v Avstriji, da se podelé narodom kot takim uslovja za obstanek in svobodno razvijanje; nacionalna organizacija je zato neizogibno potrebna, potem in še le daleč potem sledi potreba za deljenje narodne in jezikovne enakopravnosti raztresenim odlomkom vsakega naroda. Ti odlomki sami pa dobé vse drugače boljše zaščito ob pololenju nacionalnih organizacij, nego brez teh zásnov.

Zastopniki slovanskih narodov pa se vedejo takó, kakor bi ne bili še zrelí za pravilno rešenje narodnostnega in jezikovnega vprašanja, in kjer je kaj zrelosti, jo zavaja pa premetena taktika nemških strank, ki so iz defenzive prestopili v ofenzivo, s tem, da nalašč zahtevajo državni nemški kot državni jezik, da bi takó odgnale Slované v napačen boj in s pravilne poti, na zgorej pa ostrašile namere, kolikor bi bile n. pr. češkemu državnemu pravu ugodne. Slovani! zopet kličemo: na straži! Boljše sedaj nobenega zakona, nego da bi morebiti za vselej pokopali trdnjavo, katero imajo v čl. XIX. drž. osn. zakonov! Tužno, da je takó, a med slabim izognemo se eventualno slabšemu.

Iz državnega zbora.

21. apr. je v državni zboru vložila slovanska kršč. narodna zveza nujni predlog za uravnavo jezikovnega vprašanja: ker je mir med avstr. narodi možen le z zakonito uravnavo jez. vpraš. na podstavi enakopravnosti vseh

avstr. narodov, — ker člen 19. osn. zak. načelno zagotavlja vsem enakopravnost in gojitev materinščine; pogrešamo pa izvrševanje tega člena, — in ker min. razglasi in jezikovne naredbe le redkokedaj dosežejo svoj namen: predlagajo izvolitev jezikovnega odseka 48 členov, ki izdelaj v smislu člena 19. jezikovni zakon, ki daje polno enakopravnost vsem jezikom avstrijskih narodov v šoli, uradih in javnem življenju.

V drž. zboru so dr. Krek in tov. interpelovali zaradi tržaških demonstracij. Razjasnivši vse dogodke, pravijo, da so Slovani na Primorskem bezpravni, da se uslovja za njih obstanek vedno drznejše in nesramnejše teptajo, ter da se jim celo zabranjuje gojiti versko življenje. Poleg zakonitih prav se je napadalo tudi pravo, po ustavnih zakonih zagotovljeno vsaki zak. priznani cerkvi, da javno vrši cerkvene vaje. Vlada je kapitulovala pred hujšaki in prisilila škofa, da opusti boj, kateri je doslej vodil srečno; namesto da bi ga podpirala pri izvrševanju njegove dolžnosti in branila njegovo avtoriteto. S tem, da kapitujuje pred Italijani, vlada sodeluje z njimi na zatiranju Slovanov.

„Slovanska kršč. zveza“ je izrekla najostreje grajo posl. dr. Laginji, Trumbiču, Klaiču in Biankiniju, ker niso bili prisotni pri glasovanju 26. apr. o predlogih o ministerski obtožbi. Sklenula je, vstopiti v jezikovni odsek, a se je izrekla proti temu, da bi odsek zboroval permanentno; prepušča pa odločitev parlamentarni komisiji desnice.

Izjava min. predsed. grofa Thuna v drž. zboru 27. aprila. — Ozirati se moram na obče politično položenje. Dočim so narodnostnim strankam narodnostne težnje v prvi vrsti, so one vladi le del njene zadače. Vlada mora imeti pred očmi celoto, skrbeti za duševni in gospodarski blagor vseh dežel in vseh narodov v državi. Napredek jednega ne sme zavračati opravičenih želja drugega, najti se mora soglasje, ki omogoči pri uspešnem delu za lastne potrebe tudi požrtovalno sodelovanje pri skupnih stvareh. To velja posebno za narodnostne težnje. Drugod je jedna narodnost tvorila države, pri nas so se združile mnoge narodnosti v mogočno državo. Iz ozirov na celoto in na duševni razvoj ter potrebe posamičnih narodov je uravnava jezikovnih razmer največje važnosti, da, postala je ogelni kamen političnemu razvoju. — Razun predpisov za sodišča in kratke določbe §. 19. drž. osnov. zak. ni bilo doslej jezikovnih zakonov, in vlade so njih uravnava smatrale za izključno pravo eksekutive. Sedaj pa je zavladalo drugo mnenje. Uže preje je to vlada priznala, in prednik (Gautsch) je dal svojim naredbam provizoren značaj. Tudi jaz sem povsem za uravnava po zakonu. Zakon, ki določa jezikovne interese narodov v obvezni obliki, se doseže le s sodelovanjem vseh faktorjev. Narodnostni prepir, ki je pripravil vlado v veliko nevarnost, naj poneha. Ako tudi se ne posreči delo na prvi mah, korakoma se doseže smoter. Zato pozdravljam predlog za *jezikovni odsek*, v katerem naj se obravnavajo vsa dotična vprašanja. Kajti nimamo samo jednega, temveč celo vrsto jez. vpraš., po geografskih pojmi in uradni sferi. Po potrebah države ali po potrebah dežel in uradnih sfer bode torej treba različnih zakonov. Treba se bo ozirati pri tem na kompetencijo drž. in deželnega zakonodavstva in omejeno nekoliko tudi na izvršilno (vladno) pravo. Treba pa bo vsaj, da se postavijo glavna vodila, in da se razpravlja o vprašanjih, ki so z jezikovnem v ozki zvezi; tako o varstvu manjšin v posamičnih deželah ali njih delih, o *uravnavi ljudskih šol*. Sporazumljenje o glavnih principih se mora doseči, predno se izda zakon, ker kriva bi bila

misel, da se doseže mir z zakonom, kateri izda večina, a kateremu se močno protivi manjšina. — Mi hočemo zakon, ki bodi boljši nego naredbe, ker bode stalen. Vlada bi želela, da je odsek permanenten, da se ne zavira njegovo delovanje z odloženjem parlamenta. V tem odseku naj se sporazumi o vodilih, katera bodo potem izražena v vladnih predlogih. Predno vlada iz lastne inicijative prične z zakonito uravnava, mora se resno poskusiti, da se sporazume o stvari sami in o vprašanju kompetencije. V zgled nam bodi sporazumna akcija v moravskem deželnem zboru. — Jezikovne naredbe od 5. apr. 1897 so odpravljene. One v istini niso odgovarjale potrebam dežele. Tudi jaz sem povsem za popolno enakopravnost. Oblika, v kateri se je pa ta vvedla, morala je najti živahen odpor. Sedanja naredba si prizadeva, da ustreza dejanskim razmeram. A tudi ta se lahko odpravi, hitro ko se sklenejo boljši zakoni, da, morda celo pri medsebojnem sporazumljenju, kadar se doseže jedinstvo o nekaterih glavnih principih v odseku. — Vlada bo sodelovala, ne kot nad strankami stoječa, temveč kot zastopnica državnega interesa. Z naglim in resnim delom naj se doseže prilika, da se polotimo velikih zadač za državni in ljudski blagor. Ljudstvo ne sme imeti uverjenja, da bi bila zbornica za vsako pozitivno delo nespособna.

Italijanski klub izjavlja, da v Trstu more vladati le ital. jezik ter tega stanja pravice in dejstev ne more premeniti nikako nedopustno vtiikanje parlamentarno; zoper katero bi, kakor nezakonito, protestovali v vsakem pogledu, — da pa z ozirom na odnošaje Italijanov v drugih sestrskih pokrajinah, kjer bi pravice Italijanov mogle dobiti po zakonu boljše zaščite, pritrdi imenovanju jezikovnega odseka. Logično sicer to ni, pač pa kaže veliko laško nenasiljivost.

Drž. posl. Kušar in dr. Ferjančič sta podala finančnemu ministru interpelacijo zaradi draginjske doklade za Ljubljano, ki naj se dovoli državnim uradnikom in slugam v istem merilu, kakor po potresu; ker so zlasti najemščine v Ljubljani še vedno vsled potresne katastrofe izredno visoke.

СѢНОКОСЪ.

Пахнеть сѣномъ надъ лугами,
Пѣсней дѹшу веселя,
Бѣбы съ граблями рядами
Ходять, сѣно шевеля.
Тамъ сухое убирѹтъ;
Мужики егѠ кругѠмъ
На возъ вилами кидѹтъ;
Возъ растѣтъ, растѣтъ какъ домъ.
Въ ожидѹны конь убѠгий
ТѠчно вкѠпанный стоить,
Уши врозь, дугѠю нѠги
И какъ бѹдто стѠя спить.
Только жѹчка удалѹя
Въ рыхломъ сѣнѣ, какъ въ волнахъ
То взлетѹя, то ныряя
Скачетъ, лѹя, виопыхѹя.

Майковъ.

Пахнуть — dišati; запахъ, -а, duh; худѠй 3., smrad. — Бѣба je omožena kmetica. — Шевелить, -лю, brskati, premikati. — Убирѹть, -ѹю, pospravljati; убѠрка, -н, pospravljanje (кѠмнаты, сѣна, хлѣба, лошадей). Ожидѹть, -ѹю, pričakovati. ТѠчно = слѠвно = какъ бѹдто, kakor da... Врозь, náravno. — Дугѹ, -н, množ. дѹги, doga. — Жѹчка, psiček; удалѠй,

hrabri, pogumni. Ры х л ы й, раблй. — Волна, val, množ. волны; по: волна, volna. Ны р ы т ь, -яю, potaplјati se. Лая = deležnik od л ы т ь. В по п ы х а х ь, kar se dá hitro, kakor da se kam muđi. X—кѣ.

Bratje Slovani!

Dne 14. junija letošnjega leta bōde ravno 100 let, ko se je narodil v Hodslavicah, mali moravski vasi slavni zgodovinar češki **Frančišek Palacký**, katerega je imenovala hvaležna udanost češkega naroda po pravici »očetom narodovim«!

Ta spomin budi v srcih vseh Čehov resna in globoka čustva hvaležnosti k možu, na čegar delovanju, naporu in znanju sloni v češki zgodovini velepomembno dejstvo našega narodnega prebujenja iz neskončne duševne in gmotne bede, v katero so spravile češki narod bitke nezgode minulih dveh stoletij. To dejstvo pomenja mogočen prehod iz prežalostnega ponižanja in splošnega propada v novo, silno in zdravo življenje, ki sedaj krepko napreduje v vseh plemenitih smereh človeških teženj.

Veliko dejstvo, prepород češkega naroda in njegov povrat k dostojnemu življenju, je v svojem začetku in v daljšem razvitku večinoma delo *Fr. Palackega*, ki je izkopal z neumorno pridnostjo iz globin pozabljenosti, obdarjen z velikim duhom in prešinjén od vznesene ljubezni k narodu svojemu, veličasten zaklad minulih zgodeb svoje domovine in v obsežnem *zgodovinskem delu* narisal usodo, nekdanjo moč in pomen češke, prav v srcu Evropinem ležeče, države.

Z monumentalnim tem delom je zavrnil nalašč širjene laži in obrekovanja, razjasnil pomenljivi vpliv naroda češkega na politično zgodovino, razvoj kulturni in osvobojenje človeštva, dokazal pravo njegovo na nezavisno življenje in samostojno mesto med sodasnimi prosvetljenimi narodi in podal obupajočim novih sil, čilosti in navdušenja k boju za čast in življenje narodovo.

V tem mnogostranskem dolgoletnem boju se je postavil *Fr. Palacký* na čelo prednih vojev, s svojim političnim imenom, moško odločnostjo in z nevsakdanjo bistrumnostjo je pripravljaj pot češkemu narodu, premagal vse neštevilne ovire in konečno zagotovil njegov obstanek, jasno določil njegov *politični program*, težeči k svobodi in prostosti vsega človeštva. Znanstveno in politično svoje delovanje je začel *Fr. Palacký* na široki *podstavi slovanski* in s tem mnogo prispel k vzajemnemu zbližanju slovanskih plemen, katero se je jasno in izrecno pokazalo na znamenitem shodu avstrijskih Slovanov leta 1848. v Pragi, »h kateremu«, po besedah tega shoda, »so se prvič, odkar nas omenja zgodovina, sešli raztrošeni členi velikega debela slovanskega v lepem številu iz daljnjih pokrajin, da bi se zopet liki bratje med seboj mirno posvetovali o skupnih svojih stvareh in se odločno izjavili, da hočejo svoji narodnosti v Avstriji z vsemi dovoljenimi sredstvi pridobiti popolnega priznanja istih pravic v državi, katere uživata naroda nemški in madjarski, zanašaje se pri tem na močno podporo, katera vre in kipi v vsakem zares svobodnem srcu za pravično stvar.«

Fr. Palacký je bil celega pol stoletja voditelj *duševnega razvoja* češkega in si je pridobil za svoj narod neumrljivih zaslug s svojimi »Dějinami národu českého« in drugimi zgodopisnimi deli, z izdavanjem »Starých letopisů českých«, »Archivu českého«, z ustanovitvijo in vodstvom »České Matice« in s svojimi deli v Muzeju českem.

Sovet kralj. glav. mesta Prage, v katerem mestu je živel in deloval, in katerega častni občan je bil, smatra v prvi vrsti za svojo dolžnost in nalogo, da dostojno počasti spomin velikega Čeha; zato je sklenul *počastiti stoletnico rojstnega dne Frančiška Palackega* z veliko slavnostjo, dostojno njega spominu in narodu, s slavnostjo, pri kateri se položi *temeljni kamen spomenika*, in katera ohrani trajen spomin prihodnjim vekom.

V ta namen je pozval mestni sovet *skupno z mesti v okolici* podpisani *slavnostni odbor*, da naj izvrši to svojo nalogo kolikor možno častno in slovesno

Slavnosti se bodo vršile 18., 19. in 20. junija v Pragi.

Vabimo k temu dostojnemu izrazu hvaležnosti češkega naroda napram njegovemu velikemu probuditelju vse drage brate po širnih krajih slovanskih, da bi prišli in z nami proslavili spomin velikega Čeha in Slovana in s tem tudi spomin prebujenja češkega naroda in ideje slovanske.

Z odkritosrčno in iskreno udanostjo širijo Vam naproti svoje roke in Vas vabimo k gostoljubnemu svojemu ognjišču, v kraljevsko, z'ato, slovansko našo Prago, in Vam kličemo nasproti presrčni

„Na zdar!“

Dano v Pragi, dne 10. marca l. 1898

Odbor za proslavo stoletnice rojstnega dne Frančiška Palackega v Pragi.

JUDr. *Jan Podlípny*, starosta král. hlavn. města Prahy, čestný předseda. — *Ferdinand Voítl*, za obec král. hlavn. města Prahy, předseda. — *Karel Vendulák*, za obec král. hlavn. města Prahy, místopředseda. — *Adolf B. Stýblo*, za obec král. hlavn. města Prahy, pokladník. — *Václav Ruttner*, za Městanskou Besedu v Praze, II. jednatel. — *Rajmund Cejnek*, za Spolek českých žurnalistů, zapisovatel. — JUDr. *Josef Scheiner*, za Čes. obec sokolskou, I. jednatel

Beneš Viktor, za obec král. hlavn. města Prahy, *Borecký Jaromír* za spolek spisovatelů „Máj“. *Eckert František* za obec král. hlavn. města Prahy, prof. *Fialka František* za obec král. hlavn. města Prahy, *Glückselig Alexandr*, za Uměleckou Besedu, prof. Dr. *Goll. Jaroslav* za filosofickou fakultu české university, *Gregor Čeněk* za obec král. hlavn. města Prahy, *Hartvich František*, za Ústřední zemskou jednotu řemeslnicko-živnostenských společenstev v Praze, *Hašourek František* za Zemskou jednotu soukromého úřednictva, Dr. *Honl Ivan* za Moravsko-slezskou Besedu, *F. L. Hovorka* za Spolek českých žurnalistů, *Ibl Vladimír* za Akademický čtenářský spolek, *Jirousek Josef* za Řemeslnicko-živnostenskou Besedu, *Kotland Jan* za město Žižkov, *Kremlička František* za město Karlín, *Kvāča František* za národní stranu dělnictva českoslovanského, *Macháček František* za pěvecký spolek „Hlahol“, JUDr. *Milde Josef* za obec král. hlavn. města Prahy, prof. Dr. *Mourek J. E.* za Král. českou společnost nauk, *Münzberger Bedřich* za obec král. hlavn. města Prahy, *Nechanský J.* za Národní Jedn. severočeskou, JUD. *Nesý Petr C.* za Národní Jednotu Pošumavskou, *Nováček Karel* za akademický spolek „Slavii“, *Pišťora Jan* za Evangelickou Besedu, JUDr. *Růžička Jan* za Družstvo Národního divadla, *Schnířch Jaroslav* za město Královské Vinohrady, JUDr. *Vladimír Srb I.* náměstek starosty král. hlavního města Prahy, prof. Dr. *Studnička František* za spolek spisovatelů »Svatobor«, *Sucharda Stanislav* za spolek

umělců „Manes“, JUDr. Šámal Přemysl za Ústřední Matiči školskou, Šubert Fr. A., ředitel Národního divadla, Tichý Karel za obec král. hlav. města Prahy, prof. Dr. Tomek W. W. za Českou akademii věd a za Společnost českého Musea, Tykač František za město Smíchov, JUDr. Vlček Jan za obec král. hlav. města Prahy, Vlček Karel II. náměstek starosty král. hlav. města Prahy, Zikan Julius za obec král. hlav. města Prahy.

Adresa pro dopisy: Výbor pro oslavu Palackého v Prahi (Stará Rychta).

Pole s podobami za šolo in dom.

Družba za razmnoževalno umetnost na Dunaju je pričela izdavat delo, s katerim hoče koristiti šoli, dajaje jej obilico nazornega gradiva ter domu, oživlja je z nova veselje do učenja. Zajedno hoče s tem pripravljati tla za obče zdravo umetnostno čustvovanje in razumevanje. — Odlitni avstrijski umetniki sodelujejo pri tem delu, tako da ono v umetnostnem oziru povsem ustreza in zadovoljuje tudi stroge terjatve. — Izdanja se napravljajo z besedilom (kjer je treba, z daljšim popisom na drugi strani) v nemškem, češkem, poljskem, italijanskem, hrvaškem, romunskem, maloruskem in slovenskem jeziku. — Izdati namerja krog 500 pol; obsegajo naj: svetopisemsko zgodovino, pripovedke in legende; bajke; domovinsko in občo svetovno zgodovino; domovski in obči zemljepis; podobe iz ljudskega življenja; živalsko življenje; tehnične naprave; zgodovino umetnosti. — Cena črno izvedeni polji je 10 vinarjev; pisano izvedeni 20 vinarjev. Dobivajo se sejedino v c. k. zalogi šolskih knjig na Dunaju.

Prejeli smo prvo serijo, 25 pol; podajajočo po nekoliko slik iz vsake navedenih strok. To novo podjetje bo največje važnosti in vrednosti za učečo se mladino, o tem so nas uverile že te pole. Zlati one iz zgodovine, iz zemljepisa in ljudskega življenja so ustregle že davno znanemu nedostatku ter bodo olajševale pouk. — Svetopisemskih podob, po našem mnenju, ker imajo itak povsod v rabi ilustrovane zgodbe sv. pisma, ter zlasti za nas Slovence, ki imamo Lampetovo sv. pismo po Mohorjevi družbi razširjeno med narodom, ni bilo baš treba v zbirko. Tudi na mesto pripovedek in legend ter namesto bajk, ki niso v vseh narodih jednake, bi se dal dobiti kak primernejši oddelek; a pozabiti ne smemo, da uprav ti oddelki služijo malim otročičem v razjasnilo pri tako zaželenem pripovedovanju. Za šolo ter tudi za odrastle pa imajo zgodovinske slike največji pomen. Šele z njih pripomočjo dobi otrok pravi pojem o tem, kar je čul ali čital, slika mu razjasni dogodek mnogo bolj, nego najzgovornejše opisovanje; kar je videl na sliki, vtisne se mu neizbrisno v spomin, dočim pouk pozabi le prekmalu. Slika vzbudi v njem zanimanja za stvar samo, in rad seže po knjigi in opisu, kjer se mu pripovedujejo slične dogodbe, ki bi mu morda bile inače puste in nezanimive.

Rimsko mesto, germanska vas, romanski grad, — srednjeveško mesto, oblega mesta za časa 30 letne vojske, oblega Dunaja 1683., mestno življenje za Franca I., pojašnjujejo zlasti tudi zgodovinski pouk po viših dekliških solah ter gimnazijah in realkah. V tem pogledu so te pole neizgibno potrebne. Sicer so tudi že dosedaj

bila slična učila, ali zaradi njih visoke cene je bilo nemožno, omisliti si jih za večino sol, kaj li se zasebnikom. A baš zato, ker so toliko važne, želeli bi, da se vedno strogo drže zgodovinskih dogodeb in izogibljejo vsake pristranosti ali neistinitosti, kakor n. p. prizor Marije Terezije s cesarjem Jožefom v naročju pred oduševljenimi ogerskimi magnati: »Moriatur pro rege nostro«, kar je zgodovina uže davno ovrgla. Znano je, da je istotako neistinito idealizovana slika o proklamaciji pruskega kralja nemškim cesarjem v Versailles, slika, Wernerjeva, ki je po Nemčiji zelo razširjena ter na korist patriotizmu »popravlja« zgodovino. Kar se greši sedaj, je znano, kar se je grešilo poprej, se le težko dá po zgodovinskem raziskanju dognati. —

Ako se naslednje slike vredno pridružijo sedaj objavljenim, potem imamo v tem delu res izbornu učilo, a tudi lepo in primerno zbirko za vsak dom. Zato jih priporočamo Slovencem v obilo nakupovanje.

Y.

Ruske drobtinice.

Съ міру по ниткѣ, голому рубаха.

Kapelnik ruske carske opere v Petrogradu, Ed. Napravnik, je dobil od carja Vladimirov red.

V Moskvi se ustanovi medicinski vseučiliški kurz za ženske kot samostojen ustav. Ruski veletržec Morozov se je zavezal, da daruje v ta namen milijon rubljev.

V Moskvi so zgradili nakrat deset novih gledališč za narod. Ruski drž. svetnik Vaclik, rodом Čeh, slavi 15. junija 40 letnico, da je bil pozvan v Črno Goro, in 30 letnico, da deluje v Rusiji.

Tri znamenite ruske razstave slik v Petrogradu so se aprila meseca zatvorile. Razstavo umetniškega društva je obiskalo 28.500 oseb; akademično 26.500 oseb, potovalno 17.089 oseb. V vseh treh je bilo razstavljenih 787 slik; od teh se je prodalo 179 slik za 120.925 rub.

Novi župan Petrograjski je trgovec Pavel Ivanovič Lejanov.

V Rusiji je umrl jeden najstarejši umetnikov za mozajiko, Feodor Feodorovič Hartung. Njegovo glavno delo je slika sv. Katarine v Izakovi katedrali Petrograjski.

Literarni historik ruski S. A. Vengerov, ki izdaje »Slovar ruskih pisateljev« in obsežni »Cvetnik ruskih pesnikov«, je v »Vestn. Evrope« priobčil studijo o ruski literaturi. Slavi jo mnogo više nego zapadno književnost. Realizem, ki se je v tej pojavil šele v zadnjem času, kraljuje v ruski uže 70 let. A pri tem se pornografični realizem Zapada ne sme primerjati ruskemu, ki je preveč od idealne ljubezni do človeštva. Najnoveji ruski pisatelji pa se, žal, preveč približujejo zapadnjakom.

Ruska vlada je sestavila načrt za prekop med Baltiškim in Črnim morjem, ki bo 65 m. širok na površju in 35 m. v nizini; globok bo 8½ metrov. Prične se pri mestu Riga, uporablja reko Dvina in potem Berezina do izliva v Dnjeper. 200 km. bo treba prekopati zemljo. Skonča se pri Kerzonu; v vsej daljavi imel bode 15 pristanišč. — Troški so proračunjeni na 200 milj. rubljev in delo na 5 let.

V Petrogradu je umrl, v 68. letu profesor J. Šiškin, krajski slikar.

Vlada je odobrila osnovanje orijentalne akademije v Vladivostoku. Učili se bodo japonski, kitajski, koreanski in mongolski jezik.

3. aprila je bila v Petrogradu prošlava Komenskega. Lavrov je označil vpliv tega pedagoga na ruske za Katerininu dobo, vseuč. docent Nečajev filozofske podstave Komenskega naukov, Karcov sodbe slavnih mož o njem.

Petrograd ima 1.132.000 preb., Moskva 988.600 preb., Varšava 638.000, Odesa 405.000, Lodz 315.000, Riga 256.000, Kijev 247.000, Charkov 174.000, Tiflis 160.000, Vilno 159.000, Taškend 156.000.

Čerkeski pisatelj Kazi Bek (Ahmetukov) namerja v Carjigradu izdajati ruski list »Bosfor«.

V Kijevu je arheološka razstava kot pripravnica za veliko arheološko razstavo povodom arheol. kongresa 1899. Tedaj se tam otvori tudi muzej.

Slovansko dobrotvorno društvo v Petrogradu razpisuje 3000 rub. za zgodovino južnih in zapadnih Slovanov do naših dni, in 1000 rub. za zgodovino izvenarskih (galiških, bukovinskih in ogerskih) Rusov. Rok do 14. feb. 1901.

V Petrogradu so 19. marca otvorili carja Aleksandra umetnostni muzej ob prisotnosti carjeve rodovine in mnogih visokih dostojanstvenikov ter zastopnikov vede in umetnosti.

Petrogradski vseuč. prof. Vsevolod Pavlovič Svatkovskij namerja izdati veliko delo o čeških deželah v kulturnem in zemljepisnem pogledu ter zato poseti letos vsa glavna mesta v teh deželah.

Letos boše ustanovljenih 80 tehniških šol v Rusiji.

Slovansko dobrotvorno društvo v Moskvi je razpisalo nagrado 3000 rub. za delo o sedanjem položaju Malorusov v Galiciji, Bukovini in Ogorski. Obrok do 14. feb. 1901.

Petrogradsko slovansko blagotvorno društvo ima namen in delokrog: 1. podpirati cerkve, šole, vednostne ustave v slovanskih zemljah — 2. dajati pripomočke mladim Slovanom in slovankam v izobražbo, — 3. posredovati službena nameščenja Slovanom na Ruskem, — 4. podpirati Slované za časa gladi, požarov itd., — 5. uzdrževati vednostne in literarne zveze z učeni in književnimi društvi v slov. zemljah, — 6. šole, vednostne in literarne zavode podpirati z ruskimi knjigami in časopisi; 7. izdavat zakonskoosnovne knjige in druge pomočke za slovanske znanje. (slavistiko). —

Za zgradbo sibirské železnice se je odkazalo 377 milj. rub.; od teh se je 326 milj. uže izplačalo. 12 milj. se je izdalo za nerjenje zemlje, geološke preiskave, kolonizacijo in nakup orodij naseljenjem.

V Petrogradu namerja censor Vladimir Iv. Krivoš ustanoviti telovadno dr. »Sokol«, po uzoru čeških sokolskih društev.

Iz novin.

»Amico« zatrjuje, da Trst je in ostane laško mesto, bez ozira na to, da je velika množica očetov in mater sedanjega Tržaškega naraščaja prišla s Krasa. Očetje so bili neomikani Slovenci, otroci pa so sprejeli ital. kulturo, ital. jezik ter so torej Italijani. — »Slovenec« dobro pristavlja, da nobenemu narodu ni v čast, da sprejema take poturice; »to se podaje le bezznačajnim Židom, katerim je narodnost sploh deveta briga, in katero izkoriščajo le za svoje umazane čifutske namene«

»Linški Volksblatt« piše z ozirom na protestantsko propagando nemških nacionancev, da je namen jasen. Ako se avstr. Nemci poluteranijo, je le še majhen korak, da se poprusijo. Zato simpatizujejo z velikonemško idejo nacionanci izven Avstrije in v nji. — V strogo katoliški Gorenji Avstriji so baš protestanti najsilnejši pangermanci. V deželi je več važnih podjetij, ki so v rokah tujcev, protestantov. Oni se oziirajo v prvi vrsti na protest. uradnike. Ti, večinoma iz Nemčije, so najdelavnejši agitatorji za nemško nacionarno gibanje. In tako je tudi drugod.

V nemškem delu severne Češke je isto. »Warnsdorfer Volkszeitg.« poroča iz Eisendorfa: Pravi cilji, kam vodi od Schönererjancev zlorabljeni »Bund der Deutschen in Böhmen«, se je pokazal na velikonočno nedeljo pri otvorni slavnosti tamošnje podružnice. Dvorana je bila okrašena s podobami Martina Lutra, Bismarcka in nemškega cesarja tako, kakor bi bili v pruskem in protestantskem Pomorjanskem.

Graški »Volksblatt« pravi, da je katoliški ljudski stranki pot jasno načrtana. Zavzeti se mora najpreje in v prvi vrsti za ojačenje avtoritete, ki je dosti trpela, a zahtevati tudi, da nje nositelji povsem stvoré svojo dolžnost nasproti rastoči demoralizaciji mladine in protiavstrijskemu hujskanju volilcev in listov. V narod-

nostnih vprašanjih krščanski princip pravičnosti zadene pravo.

»Petrogr. Ved.« pravijo, da bi bilo dobro, da se spomnijo Avstrijci, da je v 70 letih bilo ponujeno Rusom od nemške strani, da si delé Avstrijo, a Rusija tega ni hotela. — Z divno logiko pa je Avstrija ves ta čas hlapčevala s svojim vernim prijateljstvom Nemčiji in bila sovražna Rusiji. 1897 se je vendar zasvitalo o potrebi sebeohrane, in tako se je rodilo rusko-avstr. soglasje. Rus more i sedaj priti Avstriji na pomoč v kritičnem času po zgledu prošlih časov. (1848.)

Gledé na proslavo ogerskih zakonov od 1848. piše »Hrv. Dom.«: Hrvati so imeli svojo državo in svoje kralje. Po izmrtju domačih so si izvolili prostovoljno ogerske kralje v svoje. Po izmrtju Arpadovcev so si zopet volili lastne kralje in v saboru v Cetinu naposled prostovoljno Habsburžane. — Hrvati torej niso priznali druge zajednice kakor v osebi vladarjevi. Iz nagodbe 1868 izvajajo ogerski in hrvatski vladinovci, da so se Hrvatje odrekli pravu, da svoje odnošaje rešujejo samo v zajednici s svojim zakonitim kraljem, ter da so pristali na stališče, ki je izraženo tudi v odgovoru na poklonstveno adresu. — »Stranka prava« vstraja na starem hrv. stališču narodne nezavisnosti, narodne države s skupnim kraljem. Hrvatski narod se bori za ta prava z mnogimi žrtvami ter se noče odreči tej borbi. Hrvatje ne želé ničesar tujega, temveč le to, kar jim gré po prirodnem in zgodovinskem pravu; oni hočejo biti svobodni Hrvati v zedinjeni Hrvatski.

Bošnjaki so slednjič dobili lakoničen odgovor na svoj memorandum. Okrajni glavarji so jih pozvali k sebi in jim rekli: »Vse, kar ste navedli, je laž. V Rusiji bi vas zato obesili.« Tako se sporoča »Sel-skim Listom«.

Madjarska proslava 1848 leta. »Hrv. Dom« pravi o tem. Mnogo tega, kar se je hotelo 1848, se danes kot zastarano ne more slaviti, mnogo je izvedeno drugače, a ne v smislu vstanka od 1848., in tako je proslava tega znamenitega leta ostala skromna. Na Ogorskem so se samo neki krogi pospeli do tega, kar jim je 1848 bilo pred očmi. Vsi drugi so se razočarali, mesto napredovali. Liberalizem je brzo dospel do cilja, inteligencija in plemstvo madjarsko je toliko uspelo, da se smatra vsemogočnim, na protivnike se ne misli in smatra, da je položen čvrst temelj. Na peščenih tleh se gradi palača bodočnosti. A ni občega volilnega prava, ni gospodarskega preporoda. Načelo »jednako pravo za vse« velja na papirju, a politika interesov ruši idealna dobra in vero v blagoslov svobode. Madjari hočejo v jedinstveni državi jedinstven narod. Uspeh v tem jih zasleplja. A kruto bodo razočarani. Proslava nosi na sebi pečat službenosti, in zato v ogromnem delu ljudstva na Ogorskem vlada isti duh, ki je 1848 terjal svobodo in enakopravnost. Zato narodi ne slavé leta 1848, temveč čakajo oživetvorjenja idealov onega leta.

»Od koga naj bi se učili Slovenci in Slovenke«. Pod tem naslovom razpravlja v 7. številu »Slovenke« Mária vprašanje, iz literature katerega naroda naj bi Slovenci in Slovenke popolnjevali zlasti svoje leposlovno znanje. Po svojih skušnjah iz raznih vzrokov priporoča rusko in francosko književnost. V Rusih vidi »toliko originalnosti, po kateri se gotovo odlikujejo od vsega Zapada, in vsled katere lahko trdé, da ne pišejo pod nikakim vplivom.« Radi tega se je strastno

učila tudi ruskega jezika. Rusi in Francozi ne jemljejo iz drugih narodnostij junakov s slabimi lastnostimi, kakor to delajo nemški pisatelji, ko so na to stran jako tendenciozni. »Žal, da zajemajo naši Slovenci in Slovenke največ modrosti od Nemcev, ker čitajo le nemški in so zato navezani le na Nemce, a priznajo, da je obstalo nemško (kakor angleško) leposlovje na istej višini, na katerej je bilo še pred več leti.« »Naroda, katera napredujeja uprav gigantski in od katerih bi se Slovenci morali učiti, sta ruski, ruski in zopet ruski ter francoski in zopet francoski.« — Ker nam oholi Nemci itak očitajo, da smo zajemali kulture le od njih, pustite jih Slovenci in Slovenke vendar enkrat ter pokažite, da se morete vspeti tudi brez njih! Učite se ruskega in francoskega jezika — moj Bog, saj imamo Slovenci še skoro preveč daru za učenje tujih jezikov — zajemajte čitajoči kulture v plemenitih Francozih ter krepkih in originalnih Rusih, da porečete lahko kakor jaz: Ošabni Nemec, kar znam, to sem se učila in se še učim od Francozov in od svojih bratov Rusov; najraznovrstnejši Francozje in najmnogovrstnejši Rusi me učé, me zabavajo in oduševljajo; njim sem dolžna zahvale, a tebi, oholi Nemec, nisem dolžna prav ničesar.« — Takó Márica, in ona nima skušnjé le o sebi, temveč tudi o narodu, med katerim živi, in o slovenskih nabrazenih možeh in ženah, s katerimi je in dohaja v dotiko daleč okolo. Ali bodo uvaževali njene razloge in nasovete?

»Nar. Misao« je donesla zelo ostro, deloma pretirano, a deloma tudi, žal, povsem opravičeno obsodbo narodne napredne stranke slovenske. — »Ti ljudje ne gredo nikdar med ljudstvo, nikdar ne prirejajo shodov; oni ne poznajo drugače naroda, kakor tedaj, kedar ga baš potrebujejo. Narod jim je jedino sredstvo za dosego svojih želja«. Mnogi voditelji narod derejo in molzejo. »Neodvisni krš. socijalisti (Slov. List) je pa stranka, ki vzdržuje razne nezadovoljene elemente. Ima v sebi mnogo dobrega, a še več slabega«.

»M. Oroz.« prijavlja, da je 1885 grof Braj, nemški poslanik v Belgradu, rekel Milanu, da mu Bismarck svetuje zaupno, naj nikar ne prične vojne z Bolgari, temveč prodre s srbsko vojsko v Makedonijo in tam pridobi Srbiji uspehe. Po izvršenem činu Evropa to istotako prizna, kakor je Bolgarski istočno-rumeljski skok, s katerim se je istotako rušil Berolinski mir. Milan ni slušal, ker so se bali na Dunaju, da podleže s tem avstrijska politika, ki teži do Soluna. Zato ga je Khevenhüller pregovoril na vojno proti Bolgarom. Zato ga tudi rešil pozneje iz stiske.

Kodanjski list »National Tidende« donaša izjave raznih učenjakov in veljakov, z ozirom na to, da Nemčija v severnem Šlesviku zatira danski jezik v šolah ter vvaja nemščino, hoté s tem raznaroditi p.ebivalstvo. Važen je izrek Bebelov: »Vsak narod in vsak odlomek naroda, ki govori drugi materin jezik nego vladajoči narod, ima raz stališče obče kulture in raz stališče vseh ljudskih prav pravico, da se poučuje v jeziku, kateri so govorili njegovi očetje — — — — Gotovo ni napačno, ako se narodu dá prilika, da se priuči jeziku drugega civilizovanega naroda, s katerim je v dotiki, ali to ne sme biti na škodo materinemu jeziku.«

»Reichswehr«, ki je veljala za glasilo notr. min., pri naše 19. apr. zelo oster vvodni članek proti tržaskim iredentovcem povodom zadnjih izgrediv. Leto in dan

opažajo se v Trstu veleizdajska gibanja, ne da bi se resno postopalo proti njim. V Trstu ni avstr. državljsanske pravice za Slovane. Tam je le pod avstrijsko znanko rudeče-belo-zeleno barvano državno pravo za Italijane. Slovanov sicer ne morejo prognati iz mesta in okolice, a bojkotujejo jih in izključujejo iz mestnega sveta. Tam se mora Italija unita vsaj na malem reprezentovati. A Slovani ne smejo niti besede božje slišati v svojem jeziku. Doslej so bili Avstriji in Slovanom sovražni, sedaj so postali sovražni tudi cerkvi, staj sta si Kvirinal in Vatikan še vedno nasprotna. Irredenta zopet bezsramno razsaja po Trstu. In ponosna sme biti na svoje uspehe. Skrajni čas je, da se z vso energijo, in če treba, z vso bezobzirnostjo dokaže, da je Trst še v Avstriji. Odnosaji v Trstu in na Primorskem so postali že skandalozni.

O tržaskih dogodkih ima tudi »Obzor« v št. 87. vvodni članek. Propovedi o. Pavišića so bile naperjene le proti socijalizmu. Ital. stranka, ki je s socijalisti v borbi, torej ni imela povoda, da se gane. Vendar se jim je pridružila. Največ se je sicer kričalo proti škofu, a tudi proti Slovencem in Hrvatom. Propovedi so se očitno izkoristile v to, da se vzbudi agitacija, ki naj zatre slovenske propovedi. Konferencije v cerkvi nikakor ne opravičujejo uličnih demonstracij. Ako je socijalistom dovoljeno, imeti zborovanja in braniti svoja načela, mora biti tudi duhovniku dovoljeno, imeti zborovanja in braniti svoja načela, mora biti tudi duhovniku dovoljeno, da govori o tem s svojega stališča. Kar pa se tiče slovenskih propovedij, nima občinski zbor niti najmanjšega prava, da se vmešava v cerkvene stvari. — Na Dunaju je pred ulico padlo Badenijsko ministerstvo, v Trstu je podlegla najvišja deželna oblast. V obeh slučajih se je z ulice delalo i zmagalo na škodo Slovanstvu. Drugod bi se gotovo uže desetkrat vvedla nagla sodba. Drugod narod ne sme povzdignuti svojega glasu, da brani svoja nejelementarnejša prava. A še jedno. Pri tretji demonstraciji so redarji ranili nekaj izgrednikov. Glasovalo se je tu proti policiji in za veliko pomoč ranjencem. Od tega zastopstva bi se marsikje lahko učili, da branijo svoje stališče ter proti politični oblasti pokažejo značaj in nezavisnost, ako gre za dobro stvar; Trst je to storil, ko je šlo za slabo.

»N. fr. Pr.« poroča iz Trsta, da se pripisuje potovanju škofa Flappa v Rim, kamor je bil poklican od kard. Rampolla, velika važnost. Pravi se sicer, da bo zaslišan zaradi prepira s škofom Sterkom, ki je od njega odstavljenega panslavističnega duhovnika sprejel v svojo škofijo, v istini pa se hoče Vatikan informovati o prepiru med tržaskim škofom in mestnim zborom. — To so si židovski časnikarji sami skovali, ker jim Vatikan gotovo ne bo pravil o svojih namerah, a si ve tudi pridobiti poučila o razmerah od verodostojnejše strani.

O avstr. in ruski politiki na Balkanu odgovarjajo »Petb. Ved.« na svarilo »Pest. Lloyd«, da naj Srbija ne zaupa Rusiji, temveč se nasloni na Avstrijo: Zagotovljenje svobode, nezavisnosti in mirnega razvitka donese Srbiji tudi Rusija, seveda s to razliko, da je vodila Rusija uže enkrat boj za svobodo in nezavisnost Srbije, Avstrija pa ji pri tem ni nič pomagala. Rusija nima glede Srbije nikakih drugih namenov, nego da prestanejo vedni notranji boji, ter da se v nji utvrdi Slovanstvo. Dokler se Avstrija sama ne osvobodi vpliva

Nemčije, je za balkanske države najboljše, da se zvežejo in podpirajo med seboj, ne da bi bile pri tem v sovraštvo z Avstro-Ogersko.

Petrogradski „Свѣтъ“ piše o carskem daru Črni Gori, da je bil učinjen baš v oni dobi, ko je avstr. časopisje pričelo širiti vest, da je hotel cesar Viljem pokloniti Bosno in Hercegovino kot jubilejni dar. S tem darom je završeno oboroženje Črne Gore in baš v tem trenutku. Rusija ima na umu, da je Črna Gora na Balkanu prva predstraža Rusije. — Rusija se ne odreče svojim zadačam na Balkanu, in Črni Gori pripada velika slava in vloga med Srbi.

„Petb. Ved.“ pravijo: »Zna se, da je Črna Gora predstraža velike, pravoslavne Rusije na Balkanu, in da balkanska politika ne more biti nezavisna od Rusije. Dokazano je, da Rusija ljubi mir, ali to je ne odveže od zadače, katera ji je dana kot slovanski voditeljci in pokroviteljci slovanskih zemelj in pravo slavne vere. Kedar pride čas, pomagati hoče svojim bratom po krvi in veri in ne ponoviti pogrška od leta 1878. Naposled opominja Bošnjake in Hercegovce, naj se ne spuščajo v nemire in rovanja.

Poljski listi naglašujejo kar najodločnejše, da Poljaki ne opusté pod nikakim uvetom svojih čeških zaveznikov ter se ne odrečejo slovanski solidarnosti.

Peštanski časopi-i pišejo, da naj se cerkev povsem loči od države. Poluradni »Pester Hirap« pravi, da to z ozirom na koronanje ni možno, ker je morajo provesti ogerski katol. biskupi. A z ozirom na mnoge konfesije se mora zahtevati, da bo pri tem aktu zastopano vsako recipovano naboženstvo. — Čudno, da ne zahteva, da se prenese koronanje od biskupa na rabinca, in se ne zadovoljuje samo z njegovo prisotnostjo.

DROBTINE.

12 profesorjev in 36 učencev bolgarske preparandije v Silistriji so potovali po Ogerskem, kjer so jih povsod slovesno sprejeli in pogostili. To je tako magično vplivalo nanje, da je profesor zgodovine Bahnev, izjavil, da se je preveril o pravi liberalnosti in tolerantnosti madjarskega naroda, da v Ogerski vlada največa osebna in tiskovna svoboda, ter da bo razjašnjeval v domovini povsod, kako krivo govore oni, ki tožijo o zatiranju in nasilstvu. — Zgodovinar bi se pač ne smel dati tako preslepiti.

Računski sklep mestne hranilnice Ljubljanske. Denarnega prometa je bilo 12,791.014 gld., vplačanih vlog 4,936.761 gl. Stanje izplačanih hipoteknih posojil 3,189.465 gl. Čistega dobička 15.776 gl.

Nemški »Schulverein« je dobil lani s Koroškega 1600 gl. prispevkov, potrosil pa za Koroško 5000 gl.

Hrvatski pisatelj Sandar Gjalski (Babić) je za kazen upokojen. Najbrže se je čutil ban prizadetega po njegovem »Životopis neke ekselence« v Viencu, kjer je naslikana karijera puhloglavega priliznjenca.

Upravni odbor južno-štajerske hranilnice v Celju je sklenul, da iz čistega dobička prih. let ustanovi zaklad v znesku 15000 gl za 3 dijaške ustanove, do katerih imajo pravo dijaki iz onih občin južnoštajerskih, ki so zasnovale hranilnico.

Za pot na Pariško razstavo je ustanovilo »hrvatsko trgovsko društvo« v Zagrebu posebno hranilnico, v katero se plačuje po 10 gld. na mesec. Vožnja

v Pariz bo stala II. razr., všteti prenočišče, hrano, vstopnice in druge potrebne stroške 240 gl. Zajedno se s plačanjem deležev vsak zavaruje proti nezgodam. — Morda se Hrvatom pridružijo i Slovenci.

»Dramatično društvo« v Ljubljani je priredilo letos 70 predstav. Dohodkov je imelo 17.744 gl., stroškov 17.633 gl. Na gažah je izplačalo 14.090 gl. Predstave so donesle le 4034 dohodka. Plinova razsvetljava je veljala 1285 gl., godba 2127 gl. Členov je imelo društvo 193. Izrekla se je obča želja, da se naj goji tudi opereta.

17. apr. došlo je v Zagreb 15 bolg. učiteljev in 33 učit. pripravnikov iz Lompalanke. Na kolodvoru so jih pričakovali učitelji s pripravnicami. V šoli je bil pozdrav gostov. Ogledali so si pravoslavno cerkev, arheolog. muzej in zbirko slik, potem Vereščaginovo razstavo, stolico, Mirogoj in Tuškanec, zvečer bili v gledališču. Drugi dan so se odpeljali v Pulj.

Grško-katol. duhovščina jednega stanislavskega dekanata je sklenula, da od 1. maja začne zavračati poljske pošiljatve od upravnih oblastij in zahtevati maloruske, ter pozivlje duhovščino v ostalih dekanijah, da se jej pridruži.

Tiskovna svoboda, ki vlada v okupovanih deželah, se kaže zlasti v konfiskacijah »Srbskega vestnika« z Mostara, ki pa se cenzuje v Sarajevu. Zaseženi so bili n. pr. dopis z Gračanice, ker je poročal, da se pravoslavni Srbi silijo tudi v nedeljo na delo, — iz Trebinja, ker je poročal o stavbi pravoslavne cerkve, — z Modriča, ker se je opisala beda narodova — notice o shodu mostarskih Srbov, o gostilniških koncesijah, o nevljudnosti nekega uradnika, o prodaji ilidže itd.

V Berolinskem predmestju Königswusterhausen nimajo še katol. cerkve. Razposlali so od tam na Češko poziv in prošnjo za milodare za njeno zgradbo v češkem jeziku ter se sklicevali na to, da je med katoliki v Berlinu mnogo podanikov iz Avstro-Ogerske.

Moravska je že imela visoko šolo 1570. Ustanovljena je bila od biskupa Vil. Prusinovskega v Olomucu kot »krščanska akademija«. Cesar Maksimilijan II. ji je priznal pravo vseučilišča. 1573—1778 je bila preložena v Brno; od tod se je, zopet degradovana na »licej« vrnula v Olomuc 1782. Ta licej je bil 1827 povišan v univerzo z vsemi fakultami (od medicinske je imel le kirurgično šolo), 1851 je padla filozofska, 1855 pravniška fakulta; 1874 se je vsled preosnove med. nauk zatvorila kirurgična šola; tako da je preostala samo bogoslovje. 1849 je imelo vseučil. 25 prof in 946 dijakov.

Pevsko društvo »Žerotin« v Olomucu je priredilo slavnostni koncert 23. in 24. apr., da proslavi 25 letnico glasbenega delovanja Dvořakovega. Izvajale so se zgolj njegove skladbe.

Panslavična demonstracija je bila po besedah madj. novin v evangelski cerkvi v Vel. Revaci. Molitve so bile slovaške, a ko stopi propovednik na leco ter prične govoriti madjarski — bilo je to 11. apr. v proslavo ustave, in uradništvo korporativno v cerkvi, — so ostavili verniki cerkev. Z madjarščino se je prurušila tudi cerkvena avtonomija.

V Splitu bode gostovalo operno osebje iz Plzna. Predstavljalo bode: »Dalibor« od Smetane. »Evgenij Onegin« od Čajkovskega. »Pikova Dama« od Čajkovskega; »Dubrovnik« od Napravnika; »Domači čvrček« od Goldmarka; »Evangelista« od Krenzla, »Tajemství« od Smetane. Ker so poleg dveh najnovejših nemških oper samo slovanska dela — in ker od vseh teh oper niti jedna še ni došla na slovenski oder — bi gotovo ne bilo napačno,

ako se obrne naša intendancija do ravnatelja g. Vendelina Budila, da dojde tudi v Ljubljano.

Veliko slavnost povodom 100letnice Palackega rojstva priredi na Dunaju »Občanska beseda« v Leopoldovem in društvo »Libuša«, a sodelujejo tudi druga češka društva 2. Dunajskega okraja, zaradi česar so 25. t. m. imeli delegati svoj prvi shod.

V Parizu je vzbudila veliko zanimanje ruska operna pevk Dolinova, 12. (22.) marca je dala koncert z izključno ruskim programom ter uspela zlasti v prizoru iz Glinkove opere »Življenje za carja«. Drugi koncert je bil posvečen Čajkovskega skladbam.

Vrbicko-sv. nikolajsko pevsko društvo »Tatran« slavilo je 11. apr. s koncertom svojo 25. letnico. Slovaki so si ustanovili svoj »Spevokol« (pečnejši »Tatran«) 1870 in 14. maja 1871 je ta priredil prvi koncert. —

Spomenik knezu Milošu, možu iz naroda, ki je na Takovu pričel upor proti Turkom, postavijo Srbi v Požarevcu. Delo so poverili svojemu umetniku Jovanoviču.

Ko so Nemški operni pevci v Petrogradu priredili Wagnerjeve opere v nemškem jeziku, prosili so carja, naj on obišče predstave ter si izbere opero, katero želi predstavljano. Izbral si je za prvi obisk — Goudonovega »Fausta«, za drugi istega skladatelja Romeo in Julijo. Menda ni bez namena zavrnil nemška in si izbral francoska dela.

»Nova Doba« je zabranjena na Hrvaškem.

Češki Sokoli imajo po nekod i ženske podružnice. Prvo češko javno žensko telovadjenje je bilo v Pragi na Velikonočni ponedeljek v Sokolski telovadnici.

Svetovna razstava Pariška je Čehoslovonom določila poseben prostor za narodopisno razstavo.

Slavnostni voz, kateri je podarilo Dunajsko mesto kralju Sobieskemu, se hrani v rodnem dvoru rodbine Kleist Radaci na Pomorjanskem; dobili so ga od kraljevih potomcev.

1880 so imele Zjedinjene države severoameriške 50 milj. preb., med temi 230.257 Židov. Danes jih imajo 75 milj., a Židov 938.000.

A. Foerster, sin slovenskega skladatelja, je postal profesor za glasovir na Berolinskem privat konservatoriju.

Nemški »Schulverein« je imel 1896 dohodkov: 232.000 gl. 1897 pa 204.000 gl., torej za 28.000 gl. manj.

Nove slov. razglednice s sliko S. Gregorčiča, Kobarida in Rihemberga so izšle ter se prodajajo v korist družbi sv. Cirila in Metoda.

V Zagrebu je od 24 odvetnikov — 12 Židov.

Velike knjižnice: British Museum v Londonu (ustanovljen 1753) ima 1.800.000 zvezkov tiskanih knjig, 200.000 map, 100.000 muzikalij, 50.000 rokopisov, 45.000 listin. Bibliotheque nationale v Parizu 1.034.154 del v 2.600.000 zvezkih, 250.000 map, 101.972 rokopisov, 250.000 denarjev in kolanj. — Publičnaja Biblioteka v Petrogradu 1.155.000 zv., 19661 map, 80.000 ilustr. in fotografij, 42.900 avtografov, 26.700 rokopisov, 4800 listin. — Rumiancovskij Muzej v Moskvi ima tiskanih knjig 700.000 zv., cerkvenih tiskovin 2300, slovanskih rokopisov 6000; tujih rokopisov 850; listin in avtografov 4500. — Vseučiliška knjižnica v Moskvi ima 473.982 zv., 394 prvotiskov, 536 rokopisov. — Knjižnica kralj. muzeja češkega v Pragi ima 196.500 zv. in 4427 rokopisov. — Vseučiliška knjižnica v Pragi 224.979 zvezkov, 1528 prvotiskov in 3857 rokopisov.

Dr. L. Monti je ostavil svoje veliko zemljišče, cenjeno na 40.000 gld. poljedelski šoli v Kninu. — Dr. L. Monti je bil 1867 voljen v dež. zbor dalmatinski, 1873

v drž. zbor. Tu je bil neustrašen boritelj za narodna prava. Branil je zlasti hrvatsko državno pravo.

Profesorji Belgrajske velike šole so soglasno sklenili, da naprosijo kralja Aleksandra, da se ta šola še v tem zasedanju skupščine proglasi v univerzo.

Palackega oslavo provede v njegovem rojstvenem kraju 14. in 14. avg. združeno moravsko sileško sokolstvo. Poljski, Dunajski in jugoslovanski Sokoli so obečali soudeležbo.

Posojilnica v Ptuju je imela 1897 prometa 1.550.758 gl.; za 140.000 gl. več nego prošlo leto. Zadržnikov je bilo koncem 1896: 4322, 1897 je pristopilo 385, izstopilo 258. V deležih je vplačanih 52.759 gl. 30 kr. Stanje hranilnih vlog koncem 1896 je bilo 772.323 gl. 1897 se je vložilo na novo 365.092 gl., vzdignulo 404.040 gl.

Ban je sprejel deputacijo društva, priznal potrebo te šole, a nasprotujejo ji še denarni pomisleki.

Vseučiliški odbor je doznal, da ima Ljubljana mnogo več znanstvenih pripomočkov, nego se misli v obče. Ljublj. javne knjižnice štejejo nad 120.000 zvezkov ter imajo nekatera svetoslavna dela; deželni arhiv je najbogatejši v južnih koronovinah, zlasti v podatkih o razmerah do Italije. Botanični vrt je izvrstno urejen. Deželni muzej ima bogate zbirke zlasti v starinarstvu. — V Ljubljani je tudi več znanstvenih društev. — Prof. Rutar v »Sl. N.« opozarja, naj »Slov. Mat.«, ki hoče svojo knjižnico darovati muzeju, to raje dá v temelj bodoči vseučiliški knjižnici.

Banka »Slavija« je pristopila »Šolskemu domu« v Gorici kot ustanovnica z zneskom 1000 gl.

Vlada hoče v Sarajevu osnovati deželno gledališko društvo, ki bi stalno igralo v Sarajevu, a gostovalo tudi po drugih večih mestih v Bosni in Hercegovini.

Srbski književnik Dragažević pravi, da življenski interes Jugoslovancev zahteva, da se združijo v jeden jezik.

V Trstu zlorablja državo napravo telefon v iredentovke svrhe. Po nekaterih hišah je namreč dovoljeno vsakomur, da se poslužuje telefona, če plača 5 kr. za »Lega nazionale«.

Nove razglednice za vas Rakek je dala v korist dr. sv. Cirila in Metoda napraviti ga Matilda Šebenikar.

G. Gabršček, lastnik jedne goriške tiskarne, je kupil Martinoličevo tiskarno v Pulju.

Na Norveškem so uvedli obče volilno pravo.

Kipar Rendić je razstavil v Trstu svojo skupino iz mramorja za vodnjak v Dubrovniku. Prikazuje prizor iz Gunduličeve »Dubravke«.

Iv. Rendić je v »Novem Veku« priobčil zanimivo razpravo o okrasbeni umetnosti.

Na Sveti gori (Athos) bo julija velika proslava 700 letnice samostana Chilandar.

Dunajski inženir Gunesch je dobil od trg. min. dovoljenje za provedbo priprav za kanal z Dunaja na Prerov, Bohumin do Krakova, od tu na Sudova, Višna do Petri-lova k Dniestru.

Na Dunaju je 118.495 Židov; na 8 Nemcev pride jeden Žid. V Pragi je vsak drugi Nemec Žid.

Nova čitalnica v Črni Gori je bila slovesno otvorena v šolskem poslopju v Bacijah pri Cetinju. Ustanovil jo je rod Martinovičev, pokroviteljstvo pa je prevzel kneževič Mirko.

Narodni delavci so v Pragi kupili tiskarno. Izdavat i namerjajo svoj dnevnik.

Mala loterija v Avstriji je od 1787 donesla državi 432.721.134 gld. dobička. Stavljeno je bilo vanjo 1.140.841.614 gl., izplačano je bilo 649.266.134 gl. Naj-

več se stavi v Dolnji Avstriji (z Dunajem) in Primorju, najmanj v Dalmaciji.

Slovensko delavsko stavbeno društvo se je zaosnovalo v Ljubljani z namenom, delavcem pomagati do lastnega zdravega stanovanja, — in je registrirano kot druga z neomejeno zavezo. Člani so redni (vstopnine 2 koroni in vsaj 1 delež po 10 koron) in podporni (letnina 5 koron).

Kranjska hranilnica daruje vsako leto velike vsote v podporo raznim dobrodelnim namenom; letos je poklonila tem v vsem 6530 gld. — V učne namene je darovala 19.665. Tu opazamo veliko protekcijo nemških in ponemčevalnih zavodov. Nemški Schulverein v Ljubljani je dobil 5000 gld., družba sv. Cirila in Metoda pa — nič. — Nemško »filharmonično društvo« 1.600 gld.; »glasbena Matica« pa le 200 gld. — Privatna viša nemška dekliška šola v zavodu Huth 4000 gld., novo ustanovljena slovenska — nič; društvo za revne nemške vseučilišnike 200 gld., »Radogoj« ali pa slov. podporno društvo pa — nič. Jednako razmerje je i v ostalem; kjer se sploh ozira na kako slovensko napravo, je podpora vedno mnogo manjša nego pri slični nemški. — Za druge namene podarila je tudi mnogo. Tako je dobilo nemško »avstr. planinsko društvo« 900 gld.; »slov. plan. društvo« pa nič. — Nemško gledališko društvo v Ljubljani 1500 gld., »slov. dramatično društvo« pa nič!! V vsem se je razdalo 85.500 gld. 58 kr. — Slovenci, le pridno zanašajte svoje prihranjene novce v »Kranjsko hranilnico« ter tako pomagajte, da se množi njen dobiček, ki se potem tako velikodušno razdeli v prospeh narodnim in kulturnim zavodom vašim!

Na Dunaju je sicer uže v minulem stoletju izšel češki časopis, vendar so se Čehi pričeli šele gibati in zavedati sredi tega veka. Prvi češki shod je bil 1841. 1843 je češko plemstvo priredilo na Harrachovem domu glediško predstavo. 1846—48 so se prirejali slovanski plesi. — Društva so se ustanovljala šele v 60 letih. Slovansko pevsko društvo 1862. Slovanska Beseda in Jednota sv. Metoda 1865, Sokol 1867, Akad. spolek 1868, Komenský 1872, Klub avstr. narodnostij 1881. V vseh teh so bili Slovani vseh rodov, a večina, naravno, Čehov. Poleg teh se je ustanovilo veliko število društev, pevskih, zabavnih in političnih, po raznih Dunajskih okrajih. — Misel na češko šolo se je porodila 1868 na shodu, sezvanem v ta namen, 1873 se je ustanovila nadaljevalna šola, po 10 letih pa obč. ljudska šola v X. okraju, ki je v 1. razr. v 3 oddelkih imela 174 učencev. Sedaj jih ima v vseh razr. 781. — Šola češkega jezika v III. okr. ima 140 učencev. — Zadnje štetje je po občevalnem jeziku dobilo na Dunaju 63.834 Čehov; po Kůčerovem »Slovanu« jih je bilo 240.000; poljski poslanec Sczepanowski pa jih je cenil na 460.000 (vsekakor jih je manj, ker onih, ki so v 2. ali 3. rodu uže do cela ponemčeni, tako da ne umejo več češkega jezika, ne moremo šteti med Čehe. Teh pa je ogromno, tako da je zadnja številka gotovo prava, ako se oziramo le na češko pokoljenje.) Da se je ponemčevalo na Dunaju z najboljším vspehom, priznal je dr. Lueger sam: »Mi Dunajčani smo stotisoče Čehov pretvorili v dobre Nemce.« Čehi so pa tudi po drugih okrajih, ne le obmejnih, jako razširjeni, v badenskem jih je med južnimi največ, namreč 5513. Koliko jih je v obmejnih občinah, objavil je uže »Sl. Svet«, ko se je o njih zatiranju razpravljalo v češkem dež. zboru.

Šolstvo v Trstu in okolici. Ljudskih šol je bilo 38; z ital. poučnim jezikom 25; s slovenskim 11; z nemškim

2. Zasebnih ljudskih šol je bilo: 6 z ital., 2 z nemškim, 2 z ital. in nem., 3 s slovenskim, 1 s srbsko-hrvat., 1 z nem. in francoskim, 1 z grškim poučnim jezikom. — Ljudske šole je obiskovalo v mestu 6321 dečkov in 5787 deklic; v okolici 1621 dečkov in 1586 deklic. — Učiteljic je bilo 177, učiteljev 149, učiteljev veronauka 43, učiteljc ročnih del 5; učiteljev za petje in glasbo 5. Viši licej za deklice je obiskovalo 224 gojenk. — Stroškov je bilo za šolstvo 423.121 gld.

Avstrijska mornarica. Viceadmiral bar. Spaun je predložil ministerskemu совету načrt za pomnožitev avstr. mornarice. Vojne ladije naj štejejo 15 bojnih ladij Kreuzer, 14 križarjev, 15 torpedovcev in 90 torpednih ladij.

»*Svatopluk Čech*« se zove najnovejše češko društvo na Dunaju, ki bodi središče izobražencem. V prvi vrsti je literarno društvo. Velika knjižnica, prijateljski shodi z literarnimi razpravami mu je glavni namen. Lokal: I. Steindalgasse 4. — Vpisnina 50 kr., mesečnina 30 kr.

Za stavbo jubilejne cerkve v Leopoldovem daruje Dunajska občina 100.000 gl. — Za razsvitlavo in kresove na 2. dec. daruje ona tudi 100.000 gl.

Schönerer je rekel v drž. zboru: »Mi se nočemo raznaroditi, kakor sedmograjski Sasi.« Ti sedaj odločno protestujejo proti temu, da bi se v teh besedah videlo morda, da oni sami sebe raznarodujejo ali to pripuščajo drugim ter odločno izjavljajo, da tega ne pripusté nikdar, ter se bodo proti temu vedno branili z vsemi močmi in vsemi pripomočki.

Ogersko min. prosvete je odločilo 91.136 gld. za dopolnjenje plače 303 rabinem. Med njimi je 10 takih, ki imajo kvalifikacijo više gimnazije ter torej dobé dopolnilo 800 gld., ostali imajo le niže gimnazijske nauke ter dobé po 400 gld.

V Belgiji živi med 6,342.000 Francozi in Flamci kakih 50.000 Nemcev. Njih poslanec Lorand je zahteval v parlamentu, da se vsi zakoni in naredbe izdajajo tudi v nemškem jeziku. Nemci imajo v Belgiji svoje nemške šole.

Bosensko-hercegovska dež. uprava je zgradila poseben paviljon na Dunajski jubilejni izložbi. Razstavijo se izdelki bosenske industrije in pridelki dežele, a tudi poskrbi za to, da se občinstvo soznani z naravnimi krasotami teh dežel in pospeši tako turizma v teh deželah.

Ljudevit Lang v svoji brošuri o »narodnostih v Avstriji in Ogerski« pravi, da bode Dunaj v 20. veku isto tako slovansko mesto, kakor je postala Praga slovanska v 19. Kakor lani, priredi tudi letos avstr. turistiški klub potovanje v Bosno in Hercegovino.

Socijalni muzej v Parizu razpisuje nagrado 25.000 frankov za najboljšo razpravo o zavarovanju delavcev.

Židje in socijalni demokrati. »Westf. Mercur« piše: Žida Marx in Lassalle sta očeta socijalne demokracije. Na čelu stranke na Nemškem so Židovi: Singer, Arons, Goldstein, Stadthagen, Wurm, dr. David, Katzenstein Bernstein, Haase. — V Avstriji: dr. Adler, dr. Ellenbogen, dr. Ingwer, Austerlitz, dr. Morgenstern, Kohn, dr. Verkauf, dr. Berstel, Grimovci, Hersch, Beer, Brod, Diamant, Berner, Seligmann, Rubinstein; — na Ogerskem: Schwarz, Baron, Pfeifer, Schlesinger, Maier, Stern, Kugler, In tako je tudi v Belgiji, Italiji, na Francoskem. Socijalnodemokratični listi so malone izključno v židovskih rokah.

Piva se je varilo v Avstriji l. 1897: 19,178.535 hektolitrov. Največ na Češkem (8,511.828 hl.), potem v Dolnji Avstriji (4,022.052 hl.), najmanj v naših krajih, Kranjska 95.948 hl., Primorje 78.120 hl.

O Sundečičevi 50 letnici poroča »Glas Črnog.«, da je bila sijajno proslavljena. Na predvečer je bila bakljada, in odbor je slavlencu čestital. Drugi dan je po liturgiji slavljenec sprejemal čestitke raznih deputacij in posamičnih oseb. Prva je došla deputacija s Cetinja. Ordonančni častnik Mito Čerović je slavlencu izročil znake Danilovega reda prve vrste, s katerim ga je knez odlikoval tem povodom. Nato je Špiro Popović predal adresno Cetinjskih občanov, prof. Kovačević diplomu častnega članstva Cetinjske čitalnice, in St. Tatar diplomu častnega članstva »gorskega venca.« Za tem je došlo proslavno svečeništvo Kotarsko, katoliški biskup kotarski in nadbiskup barski, (stari prijatelj pesnikov, ki se je mudil v mestu med potom v Italijo). Med tem je pred stanovanjem svirala godba. Zvečer je bila akademija, kjer so združeni Srbi in Hrvati izročili pesniku lovorov venec. Učitelj Civanović je proslavljal pesnika. — Cetinjska čitalnica je imela ta dan slavnostni zbor; o pesnikovrm delovanju je govoril prof. L. Popović.

V Budimpešti se je porušila novo zidana hiša, ter je bilo od delavcev 5 mrtvih in 30 ranjenih. Celó Pesti Hirlap se grozi zaradi velike nemarnosti pri novih stavbah, kjer se na živотно varnost delavcev prav nič ne pazi, češ »saj so beli sužnji — Slovaki. Kaj je stavbarju zato, ako se ljudje pobijejo ali ponesrečijo za vse življenje? Polirja nekoliko pripro, to je vse. A kdo skrbi za sirote mrtvih, kdo za pohabljenje?«

Zadušnice za hrv. mučenike Zrinskega in Frankopana bile so 30. apr. pri franciskanih v Zagrebu, pri kateri so pevali vseučilišniki nov rekviem hrv. skladatelja R. Piente, — in v Novi Gradiški.

Hrv. planinsko društvo je imelo lani 2382 gl. dohodov., 1128 gl. stroškov.

100 knjižnic Palackega na Moravskem hoče ustanoviti češko Brno.

Zbor za zgradbo narodnega gled. v Pragi razpisuje ceno 1211 koron 54 vin. za tragedijo, oz. dramo iz slovankega, osobito češkega življenja. Rok do 31. dec. 1898.

Na Češkem je 300.000 samostojnih delavcev, na Moravskem čez 150.000, v Sileziji do 30.000. — Zemljedelstvo se živi na Češkem 2.302.609 oseb, na Moravskem 1.116.645, v Sileziji 240.079. Iz tega je razvidno, koliko delavskih sil ima češki narod.

Mestna hranilnica Ljubljanska je imela 1897 denarnega prometa 12.791.014 gl. Na hipotekah izposojenih 3.189.465 gl. Čistega dobička je pri upravnem imetju 15.776 gl. Vsa hranilnična imovina znaša 89.313 gl.

DIJAŠTVO.

Praški burši so poslali Wolfa in Schönererja po deputaciji diplomu častnega članstva »Germanije«. Wolf je pri tej priliki izrazil svojo žalost, da ni dobil v zbornici dovolj podpisov za zaščito min. Gautscha zaradi njegovih vseučiliških razglasov.

Na Zagrebškem vseučilišču je bilo prošli tečaj 564 slušateljev (462 rednih, 102 izvanredna). Bogoslovcev 73+11; juristov 300+44; filozofov 89+11, farmaceutov 36. — Od učnine oproščenih je bilo 307; na polovico oprošč. 38.

V »spodnještajerski jubilejni zaklad« za ustanove in podpore revnim sloven. dijakom so vplačali okrajni zastopi Celjski 2000 koron; Gornjegrajski 400 K, Vrnski 200 K, Ormoški 100 K. — Posojilnica Celjska 1000 K, mnoge druge posojilnice in občine manj zneske. V vsem se je doslej nabralo krog 10.000 koron.

Na Zagrebškem vseučilišču se predava o teh slovan. predmetih v poletnem tečaju 1898: Dr. Maurovič: hrvatsko ogersko privatno pravo 4 ure. — Dr. Marjanović: Pravo iztočne cerkve 3 ure. — Dr. Pliverčič: og. državno pravo, 6 ur. — Dr. V. Klaič: Čitanje in tolmačenje izvora za češko in poljsko zgodovino v srednjem veku, 3 ure. — Dr. Smičiklas: Izvori za hrvatsko zgodovino,

4 ure. — Dr. Maretič: Slovensko pismo cirilsko in glagolsko, 3 ure; v seminarju: vežbe v hrv. ali srbski stilistiki, 2 ur. — Prof. Pavič: hrv. gramatika, 4 ure; hrv. književnost v 16. veku, 4 ure. — Dr. Maretič: drugi del ruske gramatike in vežbe v nji, 3 ure. —

Klub slov. tehnikov na Dunaju si je izvolil v seji dne 23. apr. sledeči odbor: mech. Rudolf Schweitzer, predsednik; ing. Viktor Skaberné, podpredsednik; ing. Janko Krsnik, tajnik; chem. Jakob Turk, blagajnik; mech. Ernst Lavrenčič, knjižničar in gospodar.

Odbor slov. akad. teh. društva »Triglav« v Gradcu za letni tečaj se je sestavil takole; predsednik med. Jernej Pikel; podpredsednik: med. Pavel Kanc; tajnik: phil. Evgenij Jarc; blagajnik: med. Gvidon Pregl; knjižničar: phil. Janko Koštiál; gospodar: uir. Ivan Vuk; odb. namestnik: med. Alfonz Serjún.

Vseučilišniki Hrvati in Srbi so hoteli v Zagrebu proslaviti spomin na leto 1840, in sicer na dan, ko je bila odpravljena tlaka. Rektor pa jim shoda ni dovolil.

Slov. katol. akad. društvo »Danica« na Dunaju pozdravlja »z zadovoljstvom« sklepe občinskega sveta Ljubljanskega in dež. zbora kranjskega v smislu ustanovitve sloven. vseučilišča v Ljubljani.

»Nova Doba« piše o nalogah dijaštva: Spis je prirejen za hrvatske velikošolce po prof. Masarykovi razpravi. — Kot glavno nalogo dijaštva označuje izobrazbo in pripravo za življenje. Poleg strokovnega studija naj se skrbi tudi za filozofsko izobrazbo in za znanje tujih jezikov. »Pri nas je jedini (tuji) jezik, ki je dosti razširjen, nemški. Velika večina naših leposlovnih in znanstvenih piscev je crpala jedino iz nemških virov, od tod velika enostranost, ker povsod prevladuje nemški kulturni duh. — Danes mora vsak inteligenčen človek znati nemški uže iz praktičnih razlogov, a za hodočnost mora naša literatura, šola in društvo priti do tega, da more svoje člane sama odgojiti in naobraziti tako, da se morejo bez srama staviti pred vsakega tujega naobrazenega.« Zato je treba skrbeti za prevode; treba se učiti od tujih jezikov ruski, angleški in francoski (za Hrvate iz praktičnih vzrokov tudi madjarski). Potem je važno proučevanje zgodovine. Iz nje zajemamo pouk. Zajedno je to priprava za politično delovanje. Dijaštvo se naj bavi s politikom, kakor se to spodobi inteligenciji, stvarno. Proučavati mora politične in historične probleme, državne znanosti, narodno gospodarstvo, filozofijo historije in statistiko; treba, da čita spise odličnih politikarjev ter poleg domačih tudi tuje časopise. Dijaštvo naj živi čisto na duši in telesu. Nečistota je poguba našega društva in moderne literature; ona je vzrok tolikim nesrečam v zakonu. Za idealno priateljstvo, za plemenito zabavo naj skrbé dijaška društva.

Hrvatski vseučilišniki v Budimpešti so hoteli imeti zborovanje, na katerem bi se dogovorili o osnutku hrv. akad. dr. v Budimpešti. Mestni kapetan jim tega ni dovolil, ker niso imeli v to dovoljenja od rektorata. Dvakrat uže so hoteli osnovati društvo, a obakrat so se jim vrnila pravila; ker uže samo ime »društvo« dokazuje, da se ne bodo bavili z literaturo, temveč s politiko.

RAZGLED PO SLOVANSKEM SVETU.

A) SLOVENSKE DEŽELE.

Kranjsko. »Laibacher Zeitung« je donesla volilni oklic nemčurjev med vladnimi oglasi pod rubriko »Amt. blatt«, torej kot uradno objavo. To je skrajna predrznost.

Pri volitvah v mestni zbor Ljubljanski v 2. razr. so dobili sloven. kandidatje po 496—486; nemčurska po 198 glasov.

V Zatičino so došli zopet cistercijenci, ki so imeli nekdanj tam svoj velik samostan.

Uradni list »Laibacher Zeitung« se je zlorabljal povodom mestnih volitev v razširjanje lažljivih vestij o mestnem gospodarstvu, da bi s tem manevrom pridobil nemčurjem par glasov. Tudi pri drugih prilikah se kaže Slovincem in njih težnjam neprijaznega.

V I razr. pri obč. vol. v Ljubljani so Slovenci dobili 284—252 glasov, Nemčurji 180—165 glasov.

Celjski Nemci so bili sklenuli, napraviti bakljado in razsvetljiti mesto, ker so se nadejali nemške zmage

v Ljubljani; a veselje jim je bilo pokaženo. »Ostd. Rundschau« kar besni in nakopičuje toliko perfidnosti in lažij o slovenskem mestnem zastopu, kakor bi ne bili nikdar pričakovali niti od tega najstrupenejšega in najimpertinentnejšega lista.

V deželni zdravstveni svet za Kranjsko so za dobo treh let imenovani: dr. Valenta sen. — dr. Bock — dr. Štajmer in dr. Kesbacher, torej 1 Hrvat in 3 Nemci.

Efektna loterija Ljubljane mesta z 2700 dobitki v vrednosti 100.000 koron (glavni dobitnik 50.000 koron v zlatu) je od cesarja dovoljena. Srečke po 50 kr. Zrebanje bo 4. okt. 1898.

Tržaško. Delavsko podp. društvo v Trstu je koncem 1897. l. štel 1414 članov. Med 527 bolnimi je za podpore in zdravilne troške, in za 14 umrlih za pogrebe izdalo 10521 gld. 95 kr. Veliki ples je letos dal 546 gld. čistega dobička. Društvena knjižnica šteje 1550 knjig.

Tržaški ordinarijat je mestnemu zboru poslal zahvalo, da se je mestna godba zopet vrnila v cerkev. Prosi, naj je ne odtegne z nova, ali pa odpove 6 mesecev poprej, da se poskrbi začasno za drugo, kajti slovenskih propovedij ordinarijat ne sme in ne more umakniti, ker si ne sme kršiti sam svojega prava, da odreja cerkvene govore v jezikih, ki so zakonito priznani v okrožju tržaškega ordinarijata. Veliki teden je dokazal, da se tudi bez mestne godbe more vršiti lepo in cerkvenim določbam mnogo bolj ustrezajoče petje, zatorej prošnja zanjo ni posebno umestna.

Namestništvo je razpisalo ustanovo škofa Dobrile 120 gld za dijake slovenske ali hrvat. narodnosti iz poreško-puljske škofije. Dasi je zanjo prosil marljiv hrvatski učenec, dobil jo je vendar Italijan, ki ima vrhu tega še vso oskrb v konviktu v Kopru!

Po cele mesece so sedeli v preiskovalnem zaporu okoličani Slovenci radi izgrediv pri zadnjih drž. volitvah, ko so demonstrirali za Avstrijo, in mnogi so bili obsojeni na več mesecev težke ječe. — Uže črez par dnij pa so bili izpušeni oni, ki so priredili socijalistične in lahonske izgrede radi propovedij ter pri tem hudo ranili več redarjev.

Tržaški škof se je ustrašil italijanskega hujskanja ter preklical naredbo za slovenske eksercicije. Doslej so še vselej zmagali italijanaši ter prognali slovenščino uže skoro iz vseh Tržaških cerkev.

Goriško. Italijani so v Gorici napravili v cerkvi sv. Ignacija posveten koncert, ne da bi o tem kaj vedel župnik, ki bi sicer gotovo zabranil to profanacijo, Židov je bilo tedaj vse polno. V Trstu in v Gorici pač oni gospodarijo po katol. cerkvah.

Istra. Trž. namestniku se je poklonila deputacija kastavske občine in mu izročila spomenico, v kateri je izrazila želje in potrebe tamošnjega prebivalstva.

Štajersko. Celjski Germani so dosegli, da se je vojakom prepovedalo slovensko petje v vojašnicah.

Južno-štajarska hranilnica v Celju je imela 1897 denarnih prejemkov 682.433 gld., izdatkov 663.361 gld., torej prometa 1.345.795 gld. — Stanje hranilnih vlog je znašalo 1896 1.445.432 gld., 675 novih vložnikov in 1347 novih strank je določilo 370.836 gld., vzdignulo je 1394 strank 462.377 gld. Predsednik upravnega odbora je M. Vošnjak, podpreds. notar Detiček.

»Gospodarska zadruga za lesno trgovino« v Mozirju se je ustanovila, in je bilo takoj podpisanih okolo

2000 deležev. Ta zadruga je največega pomena za savinjsko dolino.

Okrajni glavar Ptujski vitez A. Scherer je odšel v Gradec, na njegovo mesto pa je prišel baron Apfalter. — Jeden aristokrat ide, drugi pride, a niti jeden niti drugi ne zna dovelj slovenščine, dasi slušbuje v slov. kraju.

Koroško. Med 18 novomašniki krške škofije (koroško) sta le 2 Slovenca.

Pravosodno ministerstvo je na pritožbo neke stranke na Kranjskem, kateri je bila dostavljena nemška rešitev višega sodišča Graškega, odredilo, da mora višje sodišče ne le pri razsodbah, ampak tudi pri rešitvi rekurzov izreči razsodbo v nemškem jeziku in jo odposlati okrajnim sodiščem, tem pa naročiti, da morajo razsodbo provesti na slovenski jezik in ta prevod dostaviti strankam.

Drž. posl. Spinčič priobčuje poziv Primorcem. Na njegovo interpelacijo v drž. zboru 31. marca, zaradi poitalijančevanja, katero podpira vlada s tem, da pošilja le laške dopise slovenskim bralnim društvom (čitalnici v Pomeru), je odgovoril min. preds. 21. apr., da se je poslala ona dopisnica le po pomoti okr. glavarstva, ter da se iz jednega slučaja ne smejo izvajati posledice o postopanju oblastij v obče. Polit. oblasti v Istri se držé načela, da se vsaka vloga rešuje v onem jeziku, v katerem je sestavljena. Posl. Spinčič pozivlje, naj se mu priobčijo, označivši dan, mesec, leto in številke, vsi oni dopisi polit. oblastij (c. k. okr. glavarstev ter c. k. namestništva), ki so pisani italijanski ali nemški na hrvatske ali slovenske vloge, in to od leta dnij, izrečno od 31. marca 1898. Objavi mu se naj tudi, kateri jezik rabijo polit. oblasti, kedar ne rešujejo vlog, ampak kedar pišejo poznanim hrvatskim ali sloven. osebam ali uradom.

B) OSTALI SLOVANSKI SVET.

Državni zbor. Ob glasovanju o zatožbi Badenija so zmagali Nemci z večino 8 glasov, ker so se odtegnuli glasovi Dipaulijeve frakcije, in ker nekateri slovenski poslanci niso bili prisotni. Stvar je vsled tega izročila posebnem odseku. Nemške stranke so takoj ta slučaj izrabljale proti Slovanom, češ, da nimajo večine več, in so vsled tega izvajale uže postulat, da se prekličejo tudi Gautscheve naredbe. Potem so se razpravljali nujni predlogi o jezikovnem vprašanju. Govorili so doslej n. pr. princ Liechtenstein, dr. Pacák, dr. Vašaty, med Slovenci dr. Gregorec. Poslednja seja, 6. maja, je bila odložena preklicanju carine na vvažanje žita vsaj za nekaj tednov. Trg. minister bi rad postopal v tem smislu, a madjarska vlada je proti temu. Jezikovno vprašanje se bode nadalje pretresalo, ko se nalašč zato zopet sezove drž. zbor, najbrže začetkom junija (2.) Da bi le do tega slovanski zastopniki premislili stvar bolje, nego so kazali doslej. O tem bomo nadalje razpravljali, glavne misli govorov poslancev podamo pa po stenogr. zapisnikih. Priporočali bi slovanskim novinarjem več energije in jasnosti v nacionalnem vprašanju, ker sedaj se odločuje bodočnost avstr. Slovanov.

Pri državnem sodišču je tožilo 12 drž. poslancev zaradi skračenja dijet za časa njih izključenja; razsodilo se je, da mora vlada izplačati prikračene dijete ter sodnijske troške.

Dunaj. Pravoslavni Čehi na Dunaju si želé zgraditi svojo cerkev in šolo, primerno in zadostno svojim potrebam, ter prosijo vse Slovane, naj jim pripomorejo v doseg tega namena.

»Severna železnica« je kljubu svojemu ogromnemu dobičku, ki se staka večinoma iz slovanskih dežel, Slovanom tako sovražna, da ne dovoli, da bi se na kolodvoru Dunajskem prodajale tudi češke novine.

„Komenský“ na Dunaju je v prvem četrletju 1897 prejel 5250 gld. 83 kr., izdal 6262 gld. 99 kr. Nedostatek se je pokrila iz lanskega prebitka; a Slovani so naprošeni, da podpirajo društvo z darovi.

Ko je bil zadnjič Praški župan na Dunaju, je obiskal župana dr. Luegerja, in ta mu je obisk vrnil. A oba sta se zgrešila ter si pustila le vizitnice. — V mestnem zboru Dunajskem je dr. Gruber interpeliral radi tega, je li res, in kako more dr. Lueger opravičiti to svoje ravnanje, ko mu je vendar znano Nemce sovražne misljen, e moža, s katerim občeati bi mu, kot načelniku največe nemške občine, po 1 rakških izgredih bilo v sramoto. Dr. Lueger je odgovoril, da sicer za privatne stvari ni nikomur odgovoren, in ta stvar s politiko in Nemštvom nima opraviti ničesar. Stvoril je le, kar velela vljudnost. Nemška narodnost vendar ne zahteva, da bi te ne upošteval ter da bi obiskovalca po slugi dal vreči črez prag.

Svečana zadušnica za bana Petra Zrinskega i kneza Frankopana je bila 30. apr. v cerkvi »Maria Treu« na Dunaju, prirejena od Hrvat. akad. mladine; na to je šla velika deputacija v Dun. Novo mesto, položila na grob venec. Svečani govor je imel cand. phil. Fortunič.

»Klub avstr. narodnostij« je imel 28. apr. shod, na katerem je govoril češki drž. posl. Hořica. Prišel je ravno iz seje, v kateri se je v obsežnem govoru princ Liechtenstein postavil na stališče Wolfa in Schönererja, ker tudi on zahteva nemški kot drž. jezik. Hořica siba nedoslednost nemške kat. ljudske stranke, katera sama je podpirala lex Falkenheynovo, sedaj pa je provzročila, da se je dobi'a večina za zatožbo Badenija. H. meni, da je sedaj situacija drugačna, nego poprej. Slovanom, specijalno Čehom priporoča marljivo, pošteno delo in delovanje, ker opirati se morejo jedino na svojo silo in pomoč. Omenja, da v Dolnji Avstriji je okolo 400.000 Slovanov, in da Dunaj mora postati središče Slovanov. Z govorom je napravil Hořica dober vtis; posebno radi tega se je zborovanje po tem govoru zaključilo. Ko bi se bili oglašili drugi, dolžni bi bili pretresati vse politikovanje Mladočehov in drugih slovan-kih strank.

Kritika o mladočeški politiki pa se je vršila v 7. apr. v Prvi češki pol. jednoti. Urednik „Slovana“, g. Janča je ostro obsojal mladočeško stranko, naglašaje, da od nje ne pričakujejo nižeav. Čehi ničesar. Janča zagovarja namreč, kakor mi, izvršenje najprej narodne avtonomije in še le potem češkega drž. prava, ker bez nje bi bili nižeavstr. Slovani obsojeni na smrt. Janča je našteval tudi ta večer glavne zahteve nižeavstr. Čehoslovanov: narodno šolstvo občinsko ali pa državno; češko uradovanje pri sodiščih, pol. in davčnih oblastih. Čehoslovani nižeavstr. opirajo se odslej na narodne socialne delavce, ne pa na socialne demokrate.

»Klub avstr. narodnostij« priredi junija meseca v proslovo Palackeja po raznih sekcijah predavanja o Palackem kot historiku in politiku. Jese i pa bodo

Dunajski Čehoslovani skupno slavili 100 letnico velikega rojaka.

»Klub avstr. narod« ima odslej svoje shode vsako sredo v Kolafovi pivnici, Reichsrathstrasse 3. Tje naj se pošiljajo tudi pisma itd.

Jubilejna razstava na Dunaju se je 7. maja slavnostno otvorila. Pri cesarjevi vožnji črez Ring so tvorili veteranci in ognjegasci iz raznih krajev monarhije špalir. Na vseh Dunajskih šolah ta dan ni bilo pouka.

Novo češko delavsko društvo na Dunaju je slavilo 24. apr. svojo ustanovno slavnost.

Na delavski praznik, 1. maja imeli so češki delavci shode v Leopoldovem, Favoritnem in Sechshausu.

Češko. Na shodu čeških narodnih delavcev je govoril v imenu dijaštva g. Tekly ter povdarjal, da naj delavec in dijak skupno delujeta za veliko idejo naroda, za samodržavnost češkega kraljestva.

Upravno sodišče je 21. apr. obravnavalo o češki šoli v Duhcovu. Tu je uže 10 let boj za češko meščansko šolo. 1891 so prosili stariši od več nego 300 otrok za njo pri okrajnem šolskem sovetu, ki se je izrazil proti nji. Deželni šolski svet je pa zaukazal njeno ustanovitev. Mesto se je proti temu pritožilo na naučno ministerstvo, ki je zavrglo utok. Upravno sodišče je sedaj razsodilo, da za osnovanje meščanskih šol ne veljajo one dolžnosti, kakor za ljudske šole.

Češki trgovec se je pritožil, da se ruši ravnopravnost narodov s tem, da se njegove dopisnice od pošte smatrajo za pisma, in da se zahteva marka 5 kr., oz. kazen, ker nimajo nemškega (?) zaznamovanja »Correspondenz-Karte«. Drž. sodišče je razsodilo, da je poštno vodstvo opravičeno, zahtevati to frankovanje, ker te dopisnice ne odgovarjajo naredbam. Ravnopravnost narodov s tem ni rušena. — V Avstriji imamo torej samo nemške ali dvojezične karte po 2 kr., drugojezične pa po 5 kr.

Zastopniki polabskih mest in okrajev so imeli 17. apr. v Kolinu shod, da se razgovoré o taktiki svobodomiselné stranke in o politiskem položenu. Izrekli so se za češko drž. pravo, proti avstro-ogerski pogodbi ter proti poslanstvu min. Kaizla.

Min. Kaizl je pisal predsedniku češkega kluba, dr. Engelu, da se smatra članom češkega kluba, ker je odložil mandat samo, da se uveri, ali volilci zapajo njemu tudi kot ministru. Ostaje i nadalje pri programu stranke in programatičnih izjavah ter pričakuje vabila k klubovim sejam. — Češki klub je sklenul nato, da ga vsprejme vnovič kot člana, ker je podpisal običajno poslansko izjavo in izjavil v svojem dopisu, da stoji na programu in izjavah stranke; ker je glavna točka tega priznanje češkega državnega prava, in je on uže pričetkom tega zasedanja izjavil državno-pravno izjavo.

25letnica kluba narodne svobodomiselné stranke v Pragi. Pri slavnostnem zborovanju so bili mnogi češki poslanci. Dr. Škarda je v slavnostnem govoru zatrjeval, da ne odstopijo niti za ped od svojih terjatev ter od programa. Vedno se bodo vojevali za samostalnost češke korone v federativni Avstriji, za politično in narodno jednakopravnost, za kulturni, gospodarski in gmotni razvoj češkega ljudstva. Pri slavnostnem banketu je povdarjal dr. Herold vernost do stranke in programa.

Majniških slavnostij narodnega delavstva v Pragi se je udeležilo 5 poslancev Stojalevskega skupine.

Bivšega min. Gautscha so, ko je z družino potoval v Karlove Vare, v Hebu na železniški postaji napadli nemški nacionalci s pereat-klici.

V predvečer majske proslave je bila v Praškem narodnem gledališču slavnostna predstava; narodni delavci so se odtegnuli in le socijalistični so se je udeležili.

Dež. svetnik Boubelka je zbral svoja predavanja o jeziku. uprašanju v društvu čeških juristov ter je izdal v knjigi. On je za jednojezičnost okrajev ter za to, da se tudi na Moravskem razdelé okraj po jeziku.

V Teplicah je bil 24. apr. shod nemškonacijonalnih zaupnih mož. Želeli so, da se na Češkem ustanovi nemškonacijonalni dnevnik. Zabavljali so tudi »izdajalcem«, ki se ne pokoré Schönererju in Wolfu.

Schönerer je razposlal nemškim občinam in društvom na Češkem načrt peticij za preklic jezikovnih naredeb in za nemški državni jezik. V mnogih okrajnih glavarstvih so bile konfiskovane, kar pri strastni in surovi Schönererjevi obliki ni čudno.

Moravsko. Wolf je prišel 13. apr. v Mor. Trebovo, da navduši tamošnje Nemce v boju proti češki manjšini. Okrajno glavarstvo je prepovedalo vsak večji obisk nego 250 oseb pri shodu; zlasti med soc. demokrati je to vzburlilo. — Wolf je bil s fej-klici sprejet in šipe pobite. Pri vrnitvi se mu je voz prevrgel na cesti. Torej nesreča nad nesrečo.

Sileško. Na poziv opavskega meščanskega društva se je poslal predsedništvu vseh nemških opozicijskih klubov v drž. zbor poziv, da naj se protivijo v drž. proračunu sprejeti 9000 gl. za podržavljenje češkega gimnazija v Opavi.

Galicija. Drž. posl. dr. Okuniewski izjavlja v »Galičianinu«, da mu je dež. nam. grof Pininski obečal zagotovo, da hoče skrbeti, da njemu podrejene oblasti strogo izpolnjujejo zakone, ki ščitijo prava maloruskega jezika.

Hrvatsko. V Revu pri Vel. Varadinu je 22. apr. nastal kmečki upor, ker je županijski sodec hotel kmete prisiliti na tlako.(!) Uprli so se mu in orožniki so 80 oseb zatvorili, od katerih se je jeden obesil v zaporu. Ko je to zvedelo ljudstvo, se je grozeče zbiralo pred občinskim uradom, in moralo je priti vojaštvo, da prepreči silo s strani razdraženega naroda.

Na Reki so 4. maja vnovič volili župana, ker guverner je ovrgeel zadnjo volitev. Od 55 glasov je dobil dr. Mayländer 34; Milčenić 21. Guverner je na to zopet razpustil mestni zbor.

Prvi obči shod hrvatskih delavcev obrtnikov in kmetovalcev je bil 11. apr. v Sisku. Na predlog kapelana Zagorca se je odposlal brzoglavni pozdrav papežu kot velikemu prijatelju delavstva. Na to se je soglasno sprejela adresa kralju ob 50. letnici vladanja. — Kapelan Zagorec je referoval o stanju delavca, obrtnika in kmeta, ter kako bi se mu opomoglo: Socijalno demokracijo je treba zavreči, ker je internacionalna in bezbožna, ter sprejeti kršč. socijalizem. — Dalmatince farmacevt Katilinić je govoril tudi proti židovski soc. dem. in rekel, da je Hrvat sveta vera in domovina, ter da mu torej le krščanstvo da spat. Nar. zastopnik Tuškan je razložil zgodovinski boj družbenih slojev. Na to se je razpravljalo o občem volilnem pravu.

Ogersko. Min. Vlasich je odredil veliko vsoto, ki naj se izplača v nagrado učiteljem in učiteljicam, ki

se hočejo truditi s poučevanjem in širjenjem madjarskega jezika.

Na agrarni memorandum, kateri so 20. apr. prošlega leta izročili Bošnjaki v dvorni kanceliji na Dunaju, so dobili odgovor, da ni res, kar se je navedlo. To je isti odgovor kot na prvi memorandum.

Porotniki v Budimpešti so obsodili časnikarja Izidora Žaka krivim zločina razdraževanje po listu »Narodnie Noviny«. Sodišče mu je prisodilo kazen 8 mesecev ječe in 600 gld. globe. — 18. apr. se je sodilo o treh člankih. Za članek »Madjarsko-romunska alijancija« je bil oproščen, za članka: »Pomoč ljudstvu« in »Herodev« pa krivim spoznan. Oba članka sta obramba slovaškega naroda proti brutalnemu nasilstvu ogerske vlade. O kakem hujskanju proti madjarskemu narodu v njih ni govora. — Ta obsodba je najlepša proslava 50 letnice tiskovne svobode na Ogerskem. Državni pravdnik se je posluževal starega strašila s panslavizmom. — Obtoženec J. Žak je došel s svojim zastopnikom dr. Milošom Krnom, advokatom iz Novega Sada. Tožitelj je bil drž. pr. Geza Chudovsky. — Med poslušalci je bilo mnogo dam. Prisotni so bili tudi mnogi Slovaki, ne le iz Pešte, temveč tudi od daleč.

V Novej Pešti je bil 17. apr. socijalistični shod, katerega se je udeležilo nad 4000 prisotnikov. Gavni govornik je razlagal potrebo organizacijskega prava in zakonov za obrambo delavcev.

Katol. župnik slovaški, Ant. Mišuth, je napisal v »Krestanu« članek proti matrikarju. Pred porotniki je navel priče za svoje trditve. Vendar je bil obsojen na 400 gld., oz. 40 dnij zapora, in povrnitev sodnih troškov, znašajočih 495 gld. 50 kr.

Srbija. V Belgrad je došel kot papežev poslanik provincijal bosenskih frančiškanov, Vučić, da vodi daljnje dogovore o konkordatu. V Belgradu se naj osnuje katol. nadbiskupija s slovanskim bogoslužjem. Papežev odposlanec je posetil srb. mitropolita in ministra prosvete.

Pašić je bil pozvan pred sodišče, kjer so ga zaslišavali 21. apr. Pričetkom so ga hoteli takoj zatvoriti, no, premislili so se ter mu pusté do razglašanja sodbé svobodo.

Črna Gora. Knez Nikola je bolnemu angleškemu državniku Gladstonu brzoglavno želel okrevanje ter se zahvalno spominjal, da se je Gladstone pred leti, ko je Črna Gora bila v nevarnih in težkih okolišnih, uspešno potezal zanjo z besedami in po časopisju.

Rusija. V Petrogradu je vojno sodišče razpravljalo proti drž. svetniku Parunovu, njegovi 20 letni hčeri, nekemu stotniku, poročniku, dvema uradnikoma in pisarju, ker so bajé prodali avstrijski vladi neke načrte o razmeščenju vojaštva. Parunov je bil obsojen na dosmrtno ječo, častniki in uradniki na smrt. Obsodba bo pravomočna, ako jo potvrdi car.

Dvorni sekretar sultanov, Dževad paša, je došel v Petrograd z nalogom, da pridobi olajšanje za plačila zaostale vojne odškodnine. Porta hoče plačati 150.000 l. st., Rusija pa zahteva ves znesek 750.000 l. st. Drugi nalog je, da bi pregovoril carja, da odstopi od kandidate prince Jurija.

Buharski emir Mir-Seid-Abdul Achad-Bogudor-Chan je prišel v Petrograd, da izroči carju novi buharski red, ustanovljen v spominu carja Aleksandra III.

Nemčija. Nemška vlada je premestila poljske uradnike pri pošti in železnicah s Poznanjskega na Ha-

noveransko in Vestfalsko, ter jih namestila z nemškimi. Svoj čas se je godilo tudi pri Slovencih tako.

Sovraštvo Nemcev do Poljakov in nasilstvo sega tako daleč, da nočejo predložiti, kakor poroča »Frankf. Ztg.«, novega sodnijskega zakona v potrditev, ker določa, da ako bi bil kak udeleženec nemščine nezmožen, se mora pri sodnijskih in notarskih listinah privzeti tolmač. Državno pravo od 1896 v tolmačih ni videlo nevarnosti za Nemstvo, kakor to sedaj prusko ministerstvo.

Saksonija. Kralj Albert je slavil svojo 70 letnico; slavnosti sta se udeležila tudi cesarja Fran Josip in Viljem II. Lužiški Srbi so kralju v »Lužici« (aprilova št. 4.) posvetili krasno pesem. Kakor znano, smejo se lužiški Srbi na Saksonskem literarno in kulturno še povoljno svobodno gibati, in vladarski dom je nedavno moralno pospeševal njih razstavo, kateri so se radi izvirnosti toliko čudili nepristranski nemški kritiki. Lužiški Srbi iskreno želé kralju in njegovi rodbini nebeskega blagoslova. Naj bi priliki vpliv še dolgo, dolgo ne poslabšal polčenja itak šibkega ostanka lužiskih Slovanov!

Književnost.

Spomen-knjiga v proslavo 50 letnice jubileja hrvatskega državnega jezika je izšla v hrvatskem in češkem jeziku. Krasé jo slike Strossmayerja, Spinčića, Račkoga, Mažuraniča in Lisinskega. — Obsega pesni, kratko razpravo Potočnjakovo, pismo Mazzure, razpravljajoči vse, kar se je, pričeni od ilirskega pokreta, stvorilo v dosego veljave hrvatskega jezika. Nadalje Horičevo črtico o Strossmayerju, Kuhačev spis o Lisinskem; potem pregled hrvat. obrta od Snidersiča ter kratko črtico o družbi sv. Cirila in Metoda v Istri. Završuje se s Tomičevim »kratkim pregledom hrvat. literature poslednjih 50 let. — Tako poroča »Obzor«. — »Slov. Svetu«, ki menda tudi deluje za slovensko vzajemnost in slovenske interese, knjige seveda niso poslali.

Matica hrv. je dotiskala in pričela razpošiljati 2. snopič »Hrv. narodnih pesnij«. — Člane za 1897 še vedno sprejema, ker ima še veliko zalogo knjig. Slovenci, ki še niso vpisani, naj ne zamudé te prilike.

»Slovanské Alpy«. Češki odbor sloven. planinskega društva je izdal to izborno turistično knjigo, ki gotovo mnogo pripomore k obiskovanju naših planinskih dežel.

Sborník časových vývah o věcech veřejných. Pod tem naslovom je izšlo v založbi »Studentského sborníku« v Prazi doslej 6 knj. Sest V. snop. obsega: Sociálníismus a sociální hnutí v 19. století. Napsal V. Sombart, prof. na universitě v Vratislavě. Se svolením spisovatelovým přeložil K. Nováček. Str. 150, cena 50 kr. — Ta knjiga, v preprostem slogu spisana, je na Nemškem in drugod jako rozšířena, ker združuje kratko in jasno glavne točke o nakuhih in gibanju današnjega socijalizma. VI. knjiga tega »sborníka« ima naslov: František Palacký jako politik a historik. Napsal dr. Z. V. Tobolka. Str. 94. Za Slovane v obče je važno, da ravno sedaj, ob proslavi stoletnice rojstva Palackeja premišlujejo spis, ki označuje tega mislitelja kot politika in historika. »Sborník« izdava Avg. Žalud v Prazi, Vinohrady, Slezská ul. č. 62.

Národopisný Sborník českoslovanský. Vydává Národopisná společnost českoslovanská a Národopisné museum českoslovanské. Red. prof. dr. Fr. Pastnek. Hlavní spolupracovník doc. dr. Em. Kovář. V Praze 1898. Svazek druhý. Obsah: J. Polívka, O srovnávacím studiu tradic lidových. A. Šolta, Dva selské kancionály z XVIII. století psané písmáky. Jos. L. Holoby, Hadi, draci a šarkan v podání lidu slovenského. Jos. Klvaňa, Vinohrady na Slovensku moravském. A. Kraus, Báh Perun. — Posudky. J. Polívka, Bibliografije tradiční literatury za rok 1896. V tem oddelku so našeta dotična dela iz literatur slovanskih in drugih

narodnostij — Tudi ta »Sborník« je izborno izdanje, v vrsti enakih del, velikih narodov. Velepoučna v tem 2. zv. je obsežna prva razprava »O primerjalnem studiju narodnih tradicij.«

»Wiener Slaven«. Tako se zove polumesečnik, ki je s 1. apr. začel izhajati na Dunaju, in sicer na češkem in nemškem jeziku. Stoji na leto 2-80 gl. in se naroča pri upravnistvu: Wien, II. Taborsstr. 33. Izdava list dr. Hajek, ureduje pa ga Fr. Růžicka.

»Hudební květy«. Mesečnik za glasovirsko godbo. Velja na leto 6 gl.

Plodoviti literarni historik poljski dr. Peter Chmielowski je izdal 4. natis »Dela najnowejšie poljske literature«, obsegajoče dobo 1864—1897. 516 str.

Из переписки В. С. Караджича съ Стефаномъ (Кнежевичемъ), епископомъ далматинскимъ. Prof. Kazanskega vseučilišča A. Aleksandrov je ob potovanju po Dalmaciji med drugim dobil v last tudi jedno izvirno pismo Stef. Karadžića velezaslužnemu pravoslavnuemu dalmat. škofu, pok. Stefanu Kneževiću. V tem listu naznanja Vuk, da pošilja škofu nekoliko svojih knjig, zajedno pa ga naprosi, da bi mu s šsofovo pomočjo zbrali ter izročili kolikor možno starih knjig ali Srbulj (»Србуље«), katerih ne rabi več narod, in katere se valjajo po zakotjih mišim v hrano. Za take knjige ponuja Vuk odškodnino z novimi cerkvenimi knjigami. Vidi se iz tega, kakó je Vuk povsod nabiral snovi za svoja izdanja. — Omenjeni list je Aleksandrov posebe priobčil iz »Русск. фил. Вѣстника«.

Русская Библиотека (И. Н. Пелеха). 1898 г. Вып. I. и II.: Н. В. Гоголь. Ревизоръ изъ Петербурга. Комедия. Zadej je slika in kratek živatopis avtorjev. Kakor znano, izbaja te biblijoteke po 12 snopičev na leto, ki obsežajo najboljša dela prvih velikoruskih pisateljev, zajedno maloruski slovarček k tem delom. Stoji na leto 2 gl. 40 kr., in se pošilja naročnina na: Издательство »Русской Библиотеки«, во Львовѣ (Lemberg), Русская ул., 3. Sedaj, ko so Slovenci dobili Hostnikov rusko-slovenski slovar s slovnico, morejo si toliko laže omišljati to lepo knjižnico, ki je v resnici po ceni. Dobivajo se izdanja tudi od prejšnjih let.

Slavia. Kulturbilder af Alfred Jensen S 140 il. V Stockholm. Prevoditelj »Gorskega venca« na švedski jezik je podal v tej knjigi »fran Donau till Adria och Bosporen« — od Donave do Adrije in Bospora, kakor pravi v naslovu, slike iz južnoslovanskih krajev.

Bosnische Streiflichter. Eine patriotische Warnung. Zürich 1898. Knjiga je razdeljena v ta poglavja: Politická uprava. — Ekonomska uprava. Napačna sredstva. — Poseti tujcev. — Pomoč narodu. — V obče. — Zaključek. — Knjiga je pisana temeljito.

»Die Reformation und Gegenreformation in den innerösterreichischen Ländern« spisal Graški vseuč. prof. dr. Loserth. Izdal Cotta v Stuttgartu. Knjiga opisuje protestantsko gibanje tudi po slovenskih deželah.

V Zadru prične izhajati socijalistični list, spisan talijanski in hrvatski pod naslovom **»It. socialista — Zadružar«**.

Znamenita je francoska knjiga F. Brunetiérová **»L'art et la morale«** v Parizu 1898. — razpravljajoča tudi pri nas preporno vprašanje.

Na znanje. »Kružok ljubiteljev rússkavo jazyká« bode imel 21. maja t. l. ob 8. uri zvečer obči zbor v restavraciji Richterjevi (III. Rennweg, 1). Na dnevem redu je tudi volitev novega odbora.

Dolžnikom lista! »N. Vieč« objavila imena svojih naročnikov — dolžnikov. O njih pravi, da nimajo ušes, da čujejo (izterjanja), a tudi ne vesti, da jih opominja na dolžnost; dasi je med njimi tudi več naobražencev častne vrste, zové jih parasite ter meni, da je bila listu dolžnost, da objavi imena, da se nemorala ožigosa javno. — Tudi pri nas je več naročnikov, ki leta in leta dolgujejo, če jih pa opomniš, so grozno razžaljeni. Drugi zopet vrnejo list, ne zmenivši se za zaostanke in dolge; tretji se izselijo, pošta vrne list: »Adressat abgereist, unbekannt, wohin«, a da bi plačali kaj, to jih ne teži.

»SLOVANSKI SVET« izhaja v 10. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 16 straneh. Stoji za vse leto gld. 5, pol leta gld. 2.50, četrt leta gld. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke se razpošiljajo po 20 kr. — Zunaj Avstro-Ogerske na leto 6 gld. 50 kr. — Inserate sprejema upravništvo. — Naročnina, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), IX., Eisengasse Nr. 13.

Izdatelj, lastnik in odgovorni urednik: **Fran Podgornik**. Tiskli Bratři Chrastinové ve Valašském Meziříčí.